

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Bakalářská práce

**Porovnání vývoje ekonomiky Slovenska, Rakouska a
České republiky**

Anna Okhrimenko

© 2020 ČZU v Praze

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Anna Okhrimenko

Hospodářská politika a správa
Podnikání a administrativa

Název práce

Porovnání vývoje ekonomiky Slovenska, Rakouska a České republiky

Název anglicky

Comparison of economic development in Slovakia, Austria and the Czech Republic

Cíle práce

Cílem této práce je sledování vývoje ekonomiky Slovenska, Rakouska a České republiky na základě hodnocení vybraných makroekonomických ukazatelů – hrubého domácího produktu, míry inflace, míry nezaměstnanosti, průměrné hrubé mzdy, státního dluhu, exportu a importu. Dalším cílem je hodnocení ukazatelů vybraných zemí Evropské unie, jejich následné porovnání mezi sebou a vyhodnocení úspěšnosti vývoje dané země.

Metodika

V rámci teoretické části bude provedena charakteristika základních makroekonomických pojmů, získaných na základě zpracování odborné ekonomické literatury a publikací.

Získané teoretické poznatky budou využity k provedení porovnání ekonomik vybraných evropských států v praktické části. Na základě analýzy zjištěných údajů bude provedena následná syntéza a vyhodnocení údajů ekonomik těchto států.

Porovnání hodnot se bude provádět na základě dostupných statistických dat a internetových zdrojů.

Doporučený rozsah práce

30 – 40 stran

Klíčová slova

Rakousko, Česká republika, česká ekonomika, rakouská ekonomika, slovenská ekonomika, hrubý domácí produkt, inflace, nezaměstnanost, zahraniční obchod, makroekonomické ukazatele, mezinárodní srovnání.

Doporučené zdroje informací

ABRHÁM, J. – PLCHOVÁ, B. – HELÍSEK, M. *Česká republika a EU : ekonomika – měna – hospodářská politika*. Praha: Krigl, 2010. ISBN 978-80-86912-39-4.

FIALA, P. – PITROVÁ, M. *Evropská unie*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009. ISBN 978-80-7325-180-2.

HOLMAN, R. *Ekonomie*. V Praze: C.H. Beck, 2016. ISBN 978-80-7400-278-6.

KUČEROVÁ, I. *Střední Evropa : komparace vývoje středoevropských států*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015. ISBN 978-80-246-3067-0.

NORDHAUS, W D. – SAMUELSON, P A. *Ekonomie : 19. vydání*. Praha: NS Svoboda, 2013. ISBN 978-80-205-0629-0.

PAVELKA, T. – SOUKUP, J. – POŠTA, V. – NESET, P. *Makroekonomie*. Praha: Management Press, 2018. ISBN 978-80-7261-537-7.

SEKERKA, B. – BRČÁK, J. *Makroekonomie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. ISBN 978-80-7380-245-5.

Předběžný termín obhajoby

2019/20 LS – PEF

Vedoucí práce

doc. Ing. Josef Brčák, CSc.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomických teorií

Elektronicky schváleno dne 23. 12. 2019

doc. PhDr. Ing. Lucie Severová, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 8. 1. 2020

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 22. 03. 2020

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Porovnání vývoje ekonomiky Slovenska, Rakouska a České republiky" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 21.03.2020

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala panu doc. Ing. Josefu Brčákovi, CSc. za odborné vedení a cenné rady, poskytnuté připomínky, trpělivost a dohled při zpracování bakalářské práce.

Porovnání vývoje ekonomiky Slovenska, Rakouska a České republiky

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá vývojem ekonomiky Slovenska, Rakouska a České republiky. Obsahem práce je sledování ekonomického rozvoje vybraných zemí, následná analýza, hodnocení jejich ekonomických ukazatelů a komparace mezi sebou.

Teoretická část je zaměřená na charakteristiku a vysvětlení principu měření základních makroekonomických prvků, ke kterým patří hrubý domácí produkt, míra inflace, míra nezaměstnanosti, průměrná hrubá mzda, státní dluh, export a import.

Praktická část udává hodnoty těchto makroekonomických ukazatelů ve vybraných zemích a zabývá se sledováním vývoje slovenské, rakouské a české ekonomiky. Dále je porovnává mezi sebou a obsahuje predikci ekonomické situace v daných zemích.

Klíčová slova: česká ekonomika, rakouská ekonomika, slovenská ekonomika, hrubý domácí produkt, inflace, nezaměstnanost, zahraniční obchod, makroekonomické ukazatele, mezinárodní srovnání

Comparison of economic development in Slovakia, Austria and the Czech Republic

Abstract

The bachelor thesis is dedicated to the economic development in Slovakia, Austria and the Czech Republic. The content of the bachelor thesis is monitoring the economic development of the selected countries, subsequent analysis, evaluation and comparison of their economic indicators among themselves.

The theoretical part is focused on the characteristics and explanation of the main macroeconomic indicators, which include gross domestic product, inflation rate, unemployment rate, average gross wage, state debt, export and import.

The practical part specifies the value of the macroeconomic indicators in selected countries and deals with the monitoring the development of the Slovak, Austrian and Czech economies. Further compares indicators of the selected countries among themselves and contains the prediction of the economic situation in these countries.

Keywords: Czech economy, Austrian economy, Slovak economy, gross domestic product, inflation, unemployment, foreign trade, macroeconomic indicators, international comparison

Obsah

1. Úvod.....	12
2. Cíl práce a metodika	13
2.1 Cíl práce	13
2.2 Metodika	13
3. Teoretická východiska	14
3.1. Hrubý domácí produkt	14
3.1.1 Druhy HDP	15
3.1.2 Hrubý národní produkt	16
3.1.3 Výpočet HDP.....	16
3.2 Inflace.....	19
3.2.1 Měření inflace.....	21
3.2.2 Typy inflace.....	22
3.3 Nezaměstnanost.....	24
3.3.1 Měření nezaměstnanosti	25
3.3.2 Politiky nezaměstnanosti	26
3.4 Průměrná hrubá mzda	27
3.5 Státní dluh	29
3.6 Export a import	30
4. Vlastní práce	32
4.1 Slovensko	32
4.1.1 Predikce vývoje v období 2020–2021	36
4.2 Rakousko.....	36
4.2.1 Predikce vývoje v období 2020–2021	42
4.3 Česká republika.....	42
4.3.1 Predikce vývoje v období 2020–2021	49
5. Zhodnocení výsledků	50
6. Závěr.....	55
7. Seznam použitých zdrojů	58

Seznam obrázků

Obrázek 1: Vývoj inflace v ČR.....	22
------------------------------------	----

Seznam tabulek

Tabulka 1: Hlavní makroekonomické ukazatele Slovenska v letech 2014 – 2018.....	33
Tabulka 2: Hlavní makroekonomické ukazatele Rakouska v letech 2014 - 2018	39
Tabulka 3: Hlavní makroekonomické ukazatele Česka v letech 2014 - 2018	46

Seznam grafů

Graf 1: Vývoj HDP na Slovensku (v %).....	34
Graf 2: Inflace na Slovensku (v %, roční průměr).....	34
Graf 3: Nezaměstnanost na Slovensku (v %).....	35
Graf 4: Porovnání exportu a importu Slovenska (v mld. EUR).....	35
Graf 5: Vývoj HDP v Rakousku (v %)	40
Graf 6: Inflace v Rakousku (v %, roční průměr)	40
Graf 7: Nezaměstnanost v Rakousku (v %).....	41
Graf 8: Porovnání exportu a importu Rakouska (mld. EUR)	41
Graf 9: Vývoj HDP v ČR (v %).....	47
Graf 10: Inflace v ČR (v %, roční průměr).....	47
Graf 11: Nezaměstnanost v ČR (v %).....	48
Graf 12: Porovnání exportu a importu Česka (mld.EUR)	48
Graf 13: Komparace úrovně HDP v % (k roku 2018)	50
Graf 14: Komparace míry inflace v % (k roku 2018).....	51
Graf 15: Komparace míry nezaměstnanosti v % (k roku 2018)	51
Graf 16: Komparace průměrné mzdy (v EUR).....	52
Graf 17: Komparace veřejného dluhu Česka, Slovenska a Rakouska (do roku 2018).....	53
Graf 18: Komparace veřejného dluhu vztaženého na HDP (1 Q / 2019)	53

Seznam použitých zkratk

APZ	Aktivní politika zaměstnanosti
ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
ČSU	Český statistický úřad
DPČ	Dohoda o pracovní činnosti
DPH	Daň z přidané hodnoty
DPP	Dohoda o provedení práce
EET	Elektronická evidence tržeb
EU	Evropská unie
HDP	Hrubý domácí produkt
HNP	Hrubý národní produkt
ILO	International Labour Organization
MF	Ministerstvo financí
MMF	Mezinárodní měnový fond
OECD	Organization for Economic Cooperation and Development
OSVČ	Osoba samostatně výdělečně činná
PPZ	Pasivní politika zaměstnanosti
SR	Slovenská republika

1. Úvod

Makroekonomický vývoj je nejdůležitější sférou odrážející úspěch dané země. Na mezinárodní areně jsou země, které vykazují rychlý a vysoký prospěch, ekonomickou moc a životní úroveň. Naproti tomu existují země, které jsou ve stavu hluboké stagnace a trpí inflací, mají výrazný obchodní schodek a zahraniční dluh. Životní úroveň země do značné míry záleží na její makroekonomické politice. Rozdíl v ekonomické sféře je způsobený různým přístupem k jejímu řízení. Hospodářský růst je podstatným aspektem rozvoje každé země, protože je hlavním faktorem zlepšení kvality života jejích občanů.

Úspěšnost a vyspělost ekonomiky daného státu můžeme hodnotit pomocí určitých makroekonomických ukazatelů. Patří mezi nich hrubý domácí produkt, míra inflace, míra nezaměstnanosti, průměrná hrubá mzda, státní dluh, export a import. Makroekonomické ukazatele odráží složité vzájemně propojené procesy, které se vyskytují v ekonomice a určují dynamiku růstu a důležité ekonomické procesy.

První část práce obsahuje definici a charakteristiku základních makroekonomických ukazatelů, jejich význam. Druhá část je zaměřená na sledování vývoje a analyzování těchto ukazatelů ve vybraných zemích, jejich následné porovnání mezi sebou a predikce ekonomického rozvoje daných států.

2. Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem této bakalářské práce je seznámení s ekonomikou Slovenska, Rakouska a České republiky a jejich charakteristikou, sledování vývoje ekonomiky každé země z pohledu základních makroekonomických ukazatelů – hrubého domácího produktu, míry inflace, míry nezaměstnanosti, průměrné hrubé mzdy, státního dluhu, exportu a importu. Dalším významným cílem je zaměření se na hodnocení těchto makroekonomických ukazatelů daných evropských států, porovnání je mezi sebou a formulace úrovně úspěšnosti a vyspělosti slovenské, rakouské a české ekonomiky.

2.2 Metodika

Bakalářská práce se skládá ze dvou částí. Teoretická část bude obsahovat charakteristiku základních pojmů a makroekonomických ukazatelů (HDP, míra inflace, míra nezaměstnanosti, průměrná hrubá mzda, státní dluh, export a import). Tyto vědomosti jsou získané na základě zpracování odborné literatury a publikací.

V praktické části budou tyto poznatky využity k provedení komparace slovenské, rakouské a české ekonomiky. Následně se tato část bude zabývat analýzou údajů získaných na základě statistických dat a internetových zdrojů. Dále v praktické části bude provedená syntéza a vyhodnocení makroekonomických ukazatelů a efektivnosti ekonomik daných států.

3. Teoretická východiska

Význam makroekonomických ukazatelů

Ekonomii jako vědní obor je možné rozdělit na makroekonomii a mikroekonomii. Zatímco mikroekonomie se zabývá chováním spotřebitele nebo firmy, makroekonomie se zabývá ekonomikou jako celkem. I když se každý obor věnuje jiné oblasti, navzájem spolu velmi úzce souvisí. Makroekonomie sleduje příčiny vývoje a dopady celkových (agregovaných) proměnných. Mezi hlavní sledované proměnné lze zařadit hrubý domácí produkt, inflaci, nezaměstnanost, průměrnou hrubou mzdu, státní dluh anebo obchodní bilanci. Hlavní význam má makroekonomie pro tvůrce hospodářské politiky, čímž ovlivňuje v podstatě celou společnost. Makroekonomii lze považovat za určitý návod, jak se vyhnout ekonomické recesi, vysoké inflaci, nezaměstnanosti, nízké průměrné mzdě a na druhou stranu, jakými opatřeními přispět k ekonomickému růstu a napomoci k blahobytu společnosti. (Pavelka, 2010)

Makroekonomické ukazatele pomáhají vyjádřit vývoj a stav ekonomiky daného státu. Výhodou makroekonomických ukazatelů je srovnání v čase. Postup výpočtu je pevně daný, řada výpočtů je i mezinárodně srovnatelná, tudíž lze dobře určit vývoj ekonomiky a daných odvětví. Díky sledovanému vývoji je možné určit i stav do budoucnosti. Predikci je možné ovlivnit na základě řady nástrojů, které makroekonomické ukazatele mohou ovlivnit. Vývoj makroekonomických ukazatelů sleduje zejména stát, obchodníci, finanční trhy, Český statistický úřad, banky a další zainteresované subjekty. Mimo získání užitečných informací pro tyto subjekty slouží makroekonomické ukazatele i jako vhodné porovnání s mezinárodními ekonomikami. Co se týče České republiky, tak je vývoj makroekonomických ukazatelů sledován zejména Českým statistickým úřadem, v zahraničí je podobnou institucí Eurostat.

3.1. Hrubý domácí produkt

Jedním ze základních makroekonomických ukazatelů, který pomáhá určit aktuální situaci na trhu je hrubý domácí produkt (HDP). Tento makroekonomický ukazatel je mezinárodně uznávaný, v překladu je známý pod názvem Gross Domestic Product (GDP).

Hrubý domácí produkt ve všeobecné rovině pomáhá určit ekonomickou vyspělost daného státu a úroveň národního hospodářství v zemi.

Definicí hrubého domácího produktu najdeme v odborné literatuře celou řadu. Dle Krameše (2008): „*Hrubý domácí produkt vyjadřuje tržní hodnotu finální produkce vytvořenou během určitého období pomocí výrobních faktorů, které jsou k dispozici na daném území během toho období ve vlastnictví rezidentů i nerezidentů.*“ Druhým autorem definice může být Pavelka (2010), hrubý domácí produkt představuje „*tržní hodnotu veškerých finálních statků a služeb vyprodukovaných v dané ekonomice za dané časové období*”

HDP vyjadřuje celkovou hodnotu vyprodukovaného zboží a služeb v určitém státě za určité časové období. Do HDP se započítá veškerá hodnota finálních statků a služeb, což znamená, že se jedná o zcela konečné (hotové) statky a služby, které slouží již k samotné spotřebě, popřípadě pokud slouží k investicím nebo k vývozu. Finální statky a služby jsou ohodnoceny tzv. tržní cenou, což je cena, za kterou kupující zboží či službu nakoupí. Do celkového výpočtu HDP se započítává celková produkce, která byla vyrobena na území sledovaného státu, nesleduje se, zda pochází od rezidenta nebo nerezidenta státu. (Pavelka, 2010)

3.1.1 Druhy HDP

Podle vyjádření dané měrné jednotky můžeme rozdělit hrubý domácí produkt na nominální neboli běžný, popřípadě na reálný. Běžný HDP je vyjádřen v tržních cenách sledovaného roku, reálný HDP je vyjádřený v cenách stálých sledovaného roku. Reálný HDP udává celkové množství produktu, oproti nominálnímu HDP, který udává jeho současnou peněžní hodnotu. Reálný HDP v podstatě představuje nominální HDP, snížený o aktuální inflaci s použitím tzv. deflátoru. Deflátor je jedním z nejkompexnějších cenových indexů, představuje poměr nominálního HDP vzhledem k reálnému HDP. (Dvořáček a Slunčík, 2012)

$$\text{deflátor HDP} = \frac{\text{nominální HDP}}{\text{reálný HDP}}$$

Dalším pojmem, který je vhodné v souvislosti s HDP vysvětlit je čistý domácí produkt, který se vypočítá jako HDP očištěný o opotřebení (amortizaci) fixního kapitálu.

Příkladem jsou stroje, budovy, zařízení s dlouhodobou životností. Postupem času však dochází k jejich fyzickému a morálnímu opotřebením, ke ztrátě funkčnosti a hodnotě. (Krameš, 2008)

3.1.2 Hrubý národní produkt

Ve spojitosti s hrubým domácím produktem je nutné rozlišovat ještě jeden související pojem, který s daným tématem úzce souvisí a může být často nesprávně spojován právě s HDP, a to je hrubý národní produkt (HNP), z anglického překladu Gross National Product (GNP). Zatímco hrubý domácí produkt se skládá z celkového objemu finálních statků a služeb v peněžitéch jednotkách za určité časové období v dané zemi. Statky a služby musí být vytvořeny výrobními faktory, které působí na území daného státu, původ kapitálu a vlastnictví není v tomto případě rozhodující. Hrubý národní produkt vyjadřuje též celkovou hodnotu statků a služeb za sledované časové období. Finální produkce musí ovšem být vyrobena národními subjekty dané země, a to buď v dané zemi anebo i v zahraničí. (Pačesová, 2011)

Hrubý národní produkt je v podstatě dalším měřítkem ekonomického zdraví dané země. Měří velikost národní ekonomiky. GNP se liší od GDP v tom, že je definován jako peněžní hodnota veškerého zboží a služeb produkovaných prací a majetkem dodávaným obyvateli země. GNP odráží produkci domácích podniků, a to jak v rámci státních hranic, tak i za nimi. GDP odráží produkci vyrobenou v rámci národních hranic, ať už tuzemskými nebo zahraničními společnostmi. Krátký příklad pro vysvětlení: GNP by zahrnoval zisky společnosti na hlavní motory, která se nachází v zámoří, zatímco GDP by tyto zisky neobsahoval. GDP by zahrnoval zisky závodu Toyota působícího ve Spojených státech, zatímco GNP by je nezahrnoval. GNP je někdy označován jako hrubý národní příjem. (Brezina, 2011)

3.1.3 Výpočet HDP

Výpočet hrubého domácího produktu je možný na základě třech základních metod, a to výdajové, výrobní a důchodové. Jednotlivé metody vychází z rozdílných ukazatelů a veličin. Výsledek HDP by měl být, i přes rozdílný postup výpočtu, pomocí všech tří metod stejný.

Výdajová metoda výpočtu HDP

První metodou výpočtu hrubého domácího produktu je metoda výdajová, která vychází z výdajů na pořízení finálních statků a služeb. HDP vznikne jako součet níže zmíněných veličin. První skupinou jsou výdaje domácností na spotřebu, pod čímž je možné si představit například náklady na potraviny, oblečení, spotřebované energie, nakupované služby a další výdaje domácností. Hrubé soukromé domácí investice představují nákupy společností v podnikatelském prostředí. Jako třetí suma se přičítají veškeré výdaje na statky a služby, které jsou určeny pro veřejné statky a služby (veřejné osvětlení, budování silnic, mzdy státních zaměstnanců a další). Poslední veličinou je čistý export, který se vypočítá jako rozdíl vyprodukovaných statků i služeb a statků i služeb vyvezených do zahraničí. (Soukup a kolektiv, 2018)

$$\mathbf{HDP = C + I + G + NX}$$

C – Výdaje domácností na spotřebu (Personal consumption expenditure)

I – Hrubé soukromé domácí investice (Gross private domestic investment)

G – Výdaje státu na nákup výrobků a služeb (Government expenditure on goods and services)

NX – Čistý export (Net exports)

Výrobní metoda výpočtu HDP

Produkční neboli výrobní metoda výpočtu přímo souvisí s tzv. přidanou hodnotou. Přidaná hodnota určuje výši, kolik si výrobci v průběhu výrobního procesu a na základě vlastního vynaloženého úsilí přidávají k hodnotě nakupovaných surovin a služeb. Do přidané hodnoty se započítávají přidané hodnoty všech článků od počáteční výroby až po prodej spotřebiteli. Běžně se v praxi HDP počítá jako rozdíl příjmů z prodeje daného produktu a nákladů na zakoupení vstupů, které jsou nezbytné k výrobě produktu. (Jurečka, 2017) Výpočet HDP produkční metodou dle Českého statistického úřadu je následující: (ČSÚ, 2019)

$$\mathbf{HDP = \text{Produkce} - \text{mezispotřeba} + \text{daně z produktů} - \text{dotace na produkty}}$$

Důchodová metoda výpočtu HDP

Důchodová metoda výpočtu HDP je založena na úhrnu důchodů (příjmů), které plynou z vlastnictví výrobních faktorů, které byly využity při tvorbě HDP. První složkou výpočtu jsou hrubé mzdy a platy zaměstnanců, mimo to i další náklady společností na práci, příspěvky na sociální a zdravotní pojištění. Druhá složka obsahuje čisté úroky, tedy rozdíl mezi úroky získanými a úroky zaplacenými, a to jak domácností, tak i vlády. Jako další se do výpočtu HDP přičítají veškeré hrubé zisky společností. Další položkou jsou pak renty, tedy příjmy plynoucí z vlastnictví půdy, majetků nebo nemovitostí. Poslední složkou jsou příjmy ze samozaměstnání, příjmy osob samostatně výdělečně činných (OSVČ). Součet těchto pěti položek se nazývá čistý domácí důchod. Pro kompletní výpočet HDP na základě důchodové metody je potřeba ještě připočítat sumu nepřímých daní a amortizaci (odepisování). (Jurečka, 2017)

$$HDP = W + i + r + z + sz + a + n$$

W – Hrubé mzdy a platby zaměstnancům (Gross wage income)

i – Čisté úroky (Net interest)

r – Renty (Rental income)

z – Hrubé zisky společností (Corporate profits)

sz – příjmy ze samozaměstnání

a – amortizace

n – nepřímé daně

Všechny autoři se shodují na tom, že HDP je jedním z nejpodstatnějších ukazatelů vyspělosti a výkonnosti ekonomiky, který slouží ke měření produktivity a mezinárodnímu porovnávání situace na trhu daných států. Společně definují hrubý domácí produkt jako vyjádření tržní hodnoty veškerých finálních statků a produkce, které byly vyprodukované na území daného státu během určitého časového období. Vymezují 3 základní metody výpočtu hodnoty HDP, které představují výrobní (produkční), výdajová a důchodová (příjmová) metoda, a dále popisují v čem spočívají jejich principy.

3.2 Inflace

Inflaci lze dle odborné literatury jednoduše definovat jako „*růst cenové hladiny*“. *Cenová hladina představuje průměrnou úroveň cen určitého souboru statků v běžném období ve srovnání s cenami určitého vybraného základního období. Tempo růstu cenové hladiny představuje míru inflace*”. (Dvořáček, 2012) Inflace je spolu s HDP jedním z nejsledovanějších makroekonomických ukazatelů, který za dané období snižuje kupní sílu peněz, čímž zároveň dochází ke zvyšování cenové hladiny statků a služeb na trhu. Inflace mimo jiné zvyšuje ekonomickou nestabilitu a nejistotu v rámci dané ekonomiky. (Jurečka, 2017)

Inflace ovlivňuje bezpochyby život každého, ať už spotřebitele, podnikatelů, podniků anebo státu. Vůbec nejhorší vliv představuje inflace a její vývoj, a to zejména ten nestabilní a těžko nepředvídatelný. V případě kolísání míry inflace dochází často k výrazným změnám cen výrobků a služeb, což má na trh nepříznivé dopady. Za předpokladu vysoké a kolísavé inflace spotřebitelé ani podniky neinvestují, hodnota peněz je snížena, klesá kupní síla, celkově se méně prodává. V podstatě se dostává ekonomika do kruhu, kdy domácnosti nenakupují, podniky a stát neprofitují. Co se týče podnikatelů, tak ti přestávají riskovat, snižuje se jejich konkurenceschopnost, neinvestují do budoucnosti. Výše zmíněné skutečnosti vedou k negativnímu dopadu na zaměstnanost a hospodářský růst. (Pavelka, 2010)

K vyjádření všeobecné cenové hladiny se využívá třech základních indexů, a to: (Dvořáček, 2012)

Index spotřebitelských cen (CPI)

Cenovou hladinu lze vyjádřit průměrnou úrovní cen souboru (tzv. koše) statků a služeb, které jsou spotřebované průměrnou domácností. Jednotliví vybraní reprezentanti statků a služeb mají v koši konkrétní stanovenou váhu, která je určena podílem výdajů na statek nebo službu.

Index spotřebitelských cen je možné vyjádřit dle klasifikace ECOICOP – bazický index. ECOICOP je zkratka pro Evropskou klasifikaci individuální spotřeby podle účelu, z anglického překladu European Classification of Individual Consumption according to Purpose. (Eurostat, 2019)

CPI je založený na tzv. spotřebním koši, který obsahuje vybrané reprezentanty výrobků a služeb. Zvoleným reprezentantům je přiřazena konkrétní váha na základě důležitosti této kategorie. Obecně je možné nazvat spotřební koš velkým nákupním košíkem toho, co spotřebuje průměrná česká domácnost za dané období. Jednotlivé statky a služby se dělí do několika skupin, kterým je určena daná váha. Spotřební koš je v různých zemích rozdílný, vybrané statky a služby a jejich váhy jsou pravidelně vybírány a měněny dle úvahy státu a odborníků. Obsah spotřebního koše je vždy přepočítáván na nové ceny, aby byla co nejvíce zachycena aktuální spotřeba domácnosti. (Soukup a kolektiv, 2018)

Index cen výrobců (PPI)

Tento index je upřesněn pro jednotlivá odvětví a obory, jedná se o tzv. Index cen průmyslových výrobců. Stejně jako u CPI, se používají fixní váhy dle struktury tržeb.

Deflátor HDP

Deflátor zahrnuje širší skupinu statků, které jsou součástí hrubého produktu, než CPI, koš statků v deflátoru HDP se každým rokem obměňuje, na rozdíl od koše CPI. Deflátor obsahuje pouze ceny statků, které jsou vyráběny v tuzemsku, na rozdíl od CPI.

Jedním z hlavních cílů České národní banky (ČNB) je pečovat o cenovou stabilitu. Stejně jako jiné světové centrální banky, ČNB se zaměřuje zejména na stabilitu spotřebitelských cen. Česká národní banka se snaží provádět měnovou politiku v rámci cílování inflace, a to prostřednictvím různých nástrojů. Společně s cílováním inflace provádí ČNB i predikci, kterou zveřejňuje ve Zprávách o inflaci. Mimo jiná provádí Česká národní banka i výzkum inflačního očekávání domácností, nefinančních korporací a finančních trhů. (Česká národní banka, 2019)

Inflace je v České republice měřena Českým statistickým úřadem, který výsledky všech makroekonomických ukazatelů zveřejňuje na svých webových stránkách, a to jak čísla aktuální, tak i historická.

3.2.1 Měření inflace

Na základě Českého statistického úřadu je možné zjistit míru inflace prostřednictvím různých postupů výpočtů. (Český statistický úřad, 2019)

„Míra inflace vyjádřená přírůstkem průměrného ročního indexu spotřebitelských cen vyjadřuje procentní změnu průměrné cenové hladiny za 12 posledních měsíců proti průměru 12 předchozích měsíců. “ Míra inflace se využívá při úpravě nebo posouzení průměrných veličin, k výpočtu reálných mezd a důchodů.

„Míra inflace vyjádřená přírůstkem indexu spotřebitelských cen ke stejnému měsíci předchozího roku vyjadřuje procentní změnu cenové hladiny ve vykazovaném měsíci daného roku proti stejnému měsíci předchozího roku.“ – výsledná cenová úroveň je očištěna o sezónní vlivy, porovnávají se vždy stejné měsíce.

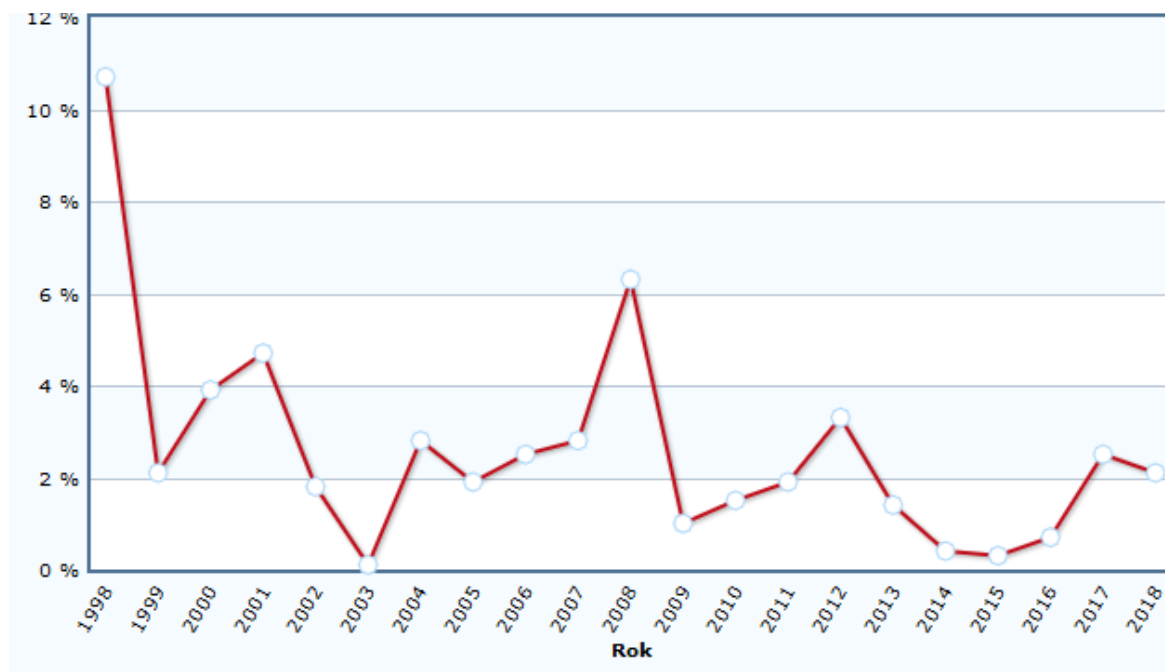
„Míra inflace vyjádřená přírůstkem indexu spotřebitelských cen k předchozímu měsíci vyjadřuje procentní změnu cenové hladiny sledovaného měsíce proti předchozímu měsíci.“ Klasické porovnání indexu spotřebitelských cen vzhledem k předchozímu měsíci.

„Bazické indexy – Míra inflace vyjádřená přírůstkem indexu spotřebitelských cen k základnímu období, vyjadřuje změnu cenové hladiny sledovaného měsíce příslušného roku proti průměru roku 2015“. Tento výpočet je vhodný k analýze dlouhodobých trendů vývoje cenové hladiny a životní úrovně.

Podle Dvořáčka je možné míru inflace vypočítat na základě následujícího vzorce: (Dvořáček, 2012)

$$\text{Míra inflace (rok } t) = \frac{\text{cenová hladina (rok } t) - \text{cneová hladina (rok } t - 1)}{\text{cenová hladina (rok } t - 1)} * 100$$

Obrázek 1: Vývoj inflace v ČR

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů ČSU, 2020

Podle údajů z výše uvedené tabulky je vidět, že po nejvyšším propadu ekonomiky v roce 1998, bylo sledováno mírné oživení české ekonomiky v následujícím roce. Nejnižší hodnoty průměrné míry inflace bylo dosaženo v roce 2003. Vstoupením do Evropské unie v roce 2004 česká ekonomika začala vykazovat růst. Další výkyvy byly zaznamenány v roce 2008, což bylo způsobeno periodem krize, 2012 a 2017.

3.2.2 Typy inflace

Inflaci je možné rozdělit do několika druhů podle různých kategorií nebo příčin jejího vzniku. Podle tempa růstu inflace je možné ji rozdělit na tři základní typy: (Jurečka a kolektiv, 2017)

Mírná inflace

Inflaci je možné nazvat inflací plíživou či přirozenou. Tempo růstu je mírné a téměř stabilní. Inflace, která je dlouhodobého charakteru. Mírná inflace je nižší než 10 %, jedná se o běžný typ inflace. Pro ekonomiku nemá zásadní negativní vliv, v podstatě se jedná o přirozenou míru inflace, která je pro ekonomiku považována za běžnou a přirozenou.

Pádivá inflace

Inflace pádivá je inflací s rychlým tempem růstu, vyšším než 10 %. Tento druh inflace doprovází ekonomické a sociální náklady ve vysoké výši, výkonnost ekonomiky a kvalita sociálního systému je snížena. Pádivá inflace již není zdravá pro přirozený ekonomický vývoj.

Hyperinflace

Hyperinflace je považována za extrémní formu inflace, kdy ceny rostou v rámci stovek i tisíců procent. V této situaci se jedná o kolaps peněžního systému, peníze ztrácí svou běžnou hodnotu a funkci, je využíván spíše směnný obchod. Obdobím, kdy může nastat hyperinflace je například válka, řešením z krize je nová měnová reforma.

Druhým možným dělením inflace je na základě příčiny jejího vzniku: (Jurečka a kolektiv, 2017)

Inflace nabídková

Inflace tažená nabídkou představuje stav, kdy se zvyšují náklady z důvodu vyšších cen vstupních surovin. Na trhu vzniká taková situace, že firmy jsou nucené nabízet stejné množství výrobků, ovšem za zvýšenou cenu. Příčiny nabídkové inflace jsou – rychlý růst výrobních nákladů, přírodní a jiné katastrofy, zvýšená byrokracie v importu, monopolní skladba hospodářství.

Inflace poptávková

Inflace tažená poptávkou vznikne za předpokladu, že je skutečný produkt blízko produktu potencionálnímu. V podstatě jde o stav ekonomiky, kdy je vyšší poptávka po zboží a službách oproti nabídce. Trh není schopen vyprodukovat poptávané množství zboží a služeb. Příčiny poptávkové inflace jsou – vyšší výdej než příjem do státního rozpočtu, snížení daní, firmy ve velké míře investují, růst mezd, ceny importovaného zboží jsou vysoké, z čehož vyplývá, že tuzemské společnosti musí těž zdražovat.

Inflace setrvačná

Setrvačnou inflaci vyvolává inflační očekávání. Za předpokladu, že lidé inflaci očekávají, dochází ke zvyšování jejich vlastních cen, čímž se inflace očekávaná stává inflací skutečnou. Setrvačnou inflací lze považovat i skutečnost, kdy inflace setrvává ve stále stejné úrovni i bez zjevných příčin, jedná se v podstatě pouze o tendenci pokračovat stejným tempem, i když už přímé příčiny inflace nejsou aktuální.

Inflace je projevem ekonomické nerovnovahy, což se vyjadřuje růstem cenové hladiny a spotřebitelských cen, má za důsledek znehodnocení peněz. Není-li mírná a předvídatelná, tak vykazuje negativní dopad na ekonomiku daného státu.

3.3 Nezaměstnanost

Trh práce, zaměstnanost a nezaměstnanost jsou pojmy, které jsou součástí ekonomiky každého státu. Nezaměstnanost je stejně jako ostatní ukazatele sledovaná Českým statistickým úřadem. Zatímco někdy mohou vznikat problémy s vysokou nezaměstnaností, ve dnešní době je v České republice spíše opačný problém, kdy lze hovořit o vysoké zaměstnanosti. Česká republika se potýká s výrazně nízkou nezaměstnaností, výrobní faktor v podobě práce je pro naši výrobu nedostačující, tudíž je potřeba zaměřit se na jiný zdroj lidské práce. Mezinárodní organizace International Labour Organization (ILO) definovala nezaměstnané jako osoby starší 15 let, které splňují stanovené podmínky, a to konkrétně: (ČSÚ, 2019)

1. Nejsou zaměstnané.
2. Hledají aktivně práci prostřednictvím úřadu práce, pracovních agentur, svou pomocí, inzercí nebo jinými kroky, vedoucími k získání práce.
3. Jsou připraveny nastoupit do práce během referenčního období, což znamená, že jsou schopny nastoupit okamžitě, popřípadě do 14 dní.

Před definováním výpočtu míry nezaměstnanosti je potřeba vysvětlit označení jednotlivých skupin na trhu práce. První skupinou jsou zaměstnaní lidé, tyto lidé pracují na plný nebo jiný druh úvazku. Druhou skupinou jsou poté nezaměstnaní lidé, kteří se zároveň registrovali na úřadu práce, což znamená, že se aktivně snaží najít novou práci. Skupinu zaměstnaných a nezaměstnaných je možné hromadně nazvat jako tzv. skupinu

ekonomicky aktivního obyvatelstva, někdy je tato skupina označována i jako pracovní síla. Poslední skupinou na trhu práce je poté skupina ekonomicky neaktivních. Jedná se o obyvatelstvo v produktivním věku (15–64 let), které aktivně nehledá práci nebo pracovat nechce. Do této skupiny jsou zařazeni i studenti, ženy v domácnosti nebo zdravotně postižení. (Jurečka, 2017)

3.3.1 Měření nezaměstnanosti

Celkově lze tedy rozdělit následující míry nezaměstnanosti: (Český statistický úřad, 2012)

Obecná míra nezaměstnanosti

Postup výpočtu je všude stejný na základě doporučení Eurostatu a Mezinárodní organizace práce. Ukazatel obecné míry nezaměstnanosti je mezinárodně uznávaný.

Podíl nezaměstnaných osob

Aktuální ukazatel, který je platný od roku 2013. Podíl nezaměstnaných osob určuje podíl nezaměstnaných ve věku 15 - 64 let ke všem obyvatelům v daném věku.

Dle základního výpočtu můžeme míru nezaměstnanosti spočítat jako podíl nezaměstnaných osob vzhledem k ekonomicky aktivnímu obyvatelstvu. Vzorec je poté následující: (Pavelka, 2010)

$$u = \frac{U}{E + U} * 100, \text{ kde}$$

u - míra nezaměstnanosti

E - počet zaměstnaných

U - počet nezaměstnaných

E + U tvoří ekonomicky aktivní obyvatelstvo

Míra registrované nezaměstnanosti

Tento ukazatel slouží především účelům daného státu. Jedná se o množství uchazečů o zaměstnání evidovaný úřadem práce země vzhledem k celkové pracovní síle.

V souvislosti s těmito třemi ukazateli je nutné upřesnit, že míra registrované nezaměstnanosti již není aktuálně sledovaným ukazatelem nezaměstnanosti. Míra registrované nezaměstnanosti byla nahrazena právě podílem nezaměstnaných osob, konkrétně od začátku roku 2013. (ČSÚ, 2012)

3.3.2 Politiky nezaměstnanosti

Státní politika zaměstnanosti je v České republice spravována Ministerstvem práce a sociálních věcí a Ministerstvem vnitra spolu s příslušnými úřady práce. Hlavním smyslem je dosáhnout rovnováhy mezi nabídkou a poptávkou po pracovní síle, produktivního využití lidských zdrojů a zabezpečit práva občanů na zaměstnání. Státní politiku zaměstnanosti je možné rozdělit na aktivní politiku zaměstnanosti (APZ) a pasivní politiku zaměstnanosti (PPZ). (Ministerstvo vnitra ČR, 2019)

Aktivní politika zaměstnanosti představuje souhrn opatření, které vedou k zajištění rovnováhy na pracovním trhu. Hlavním cílem APZ je zajistit maximální možnou zaměstnanost v dané zemi. Rovnováha je zajištěna prostřednictvím jednotlivých nástrojů APZ, a to v rámci regionálního, celostátního i mezinárodního charakteru. Co se týče PPZ, ta se soustřeďuje na zprostředkování zaměstnání pro nezaměstnané a poskytování hmotného zabezpečení nezaměstnaným. Podmínky PPZ si určuje stát sám. (Ministerstvo vnitra České republiky, 2019)

Aktivní opatření veřejné politiky jsou souborem organizačních, ekonomických a právních akcí, které přímo ovlivňují změnu rovnováhy mezi nabídkou a poptávkou po práci.

Pasivní politika zaměstnanosti státu zahrnuje její odpovědnost za postavení zaměstnanců a zaměstnavatelů na trhu práce. Pasivní politika se provádí prostřednictvím pasivních opatření, která zahrnují registraci nezaměstnaných a nezaměstnaných uchazečů o zaměstnání, organizace systému pomoci v nezaměstnanosti, provádění peněžních i

nepeněžních forem podpory nezaměstnaných a jejich rodinných příslušníků. Tato opatření neovlivňují nabídku práce a poptávku po práci a neregulují zaměstnanost na trhu práce.

Země s tržním hospodářstvím však neuplatňují samostatně aktivní nebo pasivní politiky. V závislosti na modelu trhu práce a ekonomické situaci země ve státní politice zaměstnanosti existují aktivní i pasivní opatření s výhodou jednoho či druhého. Vzhledem k tomu, že nejúčinnější sociální ochranou pro zdatné občany je poskytovat pracovní místa všem, kteří chtějí pracovat, je ve většině vyspělých tržních ekonomik upřednostňována aktivní opatření.

Nástroji APZ jsou například rekvalifikace, veřejně prospěšné práce, investiční pobídky, společensky účelná pracovní místa, příspěvky na zapracování, příspěvky na nový podnikatelský plán a další. Na druhou stranu mezi základní finanční příspěvky, které jsou vypláceny v rámci PPZ patří podpora v nezaměstnanosti a podpora při rekvalifikaci. Pro vyplacení těchto dávek musí nezaměstnaný splnit zákonem stanovené podmínky. Pro stát je mnohem efektivnější zaměřit se na aktivní politiku zaměstnanosti, jelikož přináší řadu výhod, na rozdíl od PPZ, která pouze zatěžuje státní rozpočet. Díky nástrojům APZ by se nezaměstnaní lidé měli vrátit zpět do pracovního procesu, z čehož bude stát profitovat. (Dvořáková, 2012)

Nezaměstnanost je jednou ze základních makroekonomických ukazatelů a ve dnešních podmínkách rozvoje se vyskytuje v každé ekonomice. Nezaměstnanost se považuje za sociálně-ekonomický jev, kdy část populace, která je považována za schopnou pracovat (ekonomicky aktivní populace), nemůže najít práci, a tak doplňuje rezervní zásobu práce, která se stává relativně nadbytečnou z hlediska kapitálové účinnosti. To znamená, že nezaměstnanost lze chápat jako nerovnováhu mezi nabídkou práce a poptávkou na trhu práce, což má za následek vznik kategorie populace, která není schopna realizovat svůj pracovní potenciál.

Autoři se shodují na tom, že existuje několik typů nezaměstnanosti, popisují a rozdělují je podle příčin, podle délky trvání a podle dobrovolnosti. Tyto údaje nám pomáhají vytvořit přehled o situaci na trhu práce.

3.4 Průměrná hrubá mzda

Pro pochopení kapitoly si nejdříve vysvětlíme pár základních pojmů z dané oblasti. Mzda je cena, kterou zaměstnavatel platí jedinci za odvedenou práci. Hrubá mzda je

částka, která je uvedena v pracovní smlouvě. Superhrubá mzda je určení hodnoty, kolik zaměstnanec zaměstnavatele přesně stojí, s přičtením odváděných pojištění. Minimální mzda je nejnižší mzda, kterou musí zaměstnavatel svým zaměstnancům vyplácet. Čistá mzda je částka, jakou zaměstnanec ve skutečnosti dostane. (Lipovská, 2017)

Český statistický úřad upřesnil následující definici: „*Průměrná hrubá měsíční mzda představuje podíl mezd bez ostatních osobních nákladů, připadající na jednoho zaměstnance evidenčního počtu za měsíc.*“. Do mzdy se započítává základní mzda, příplatky ke mzdě, odměny, náhrady mzdy, odměny za pracovní pohotovost a jiné složky mzdy. V základní mzdě nejsou započítávány náhrady mzdy za dobu pracovní neschopnosti či karantény. (ČSÚ, 2019)

Průměrná hrubá mzda je makroekonomickým ukazatelem, který nemusí vypovídat o skutečné mzdě na pracovním trhu, řada lidí nemusí průměru vůbec dosáhnout. Průměrná mzda je často ovlivněna extrémně vysokými nebo naopak extrémně nízkými hodnotami, které mohou průměr výrazně zvyšovat anebo snižovat. Mnohem přesnějším a praktičtějším ukazatelem může být tzv. medián. Medián mzdy rozděluje zaměstnance dvě poloviny, a to na jednu, která dostává hrubou mzdu ve výši pod mediánem a druhou, která dostává hrubou mzdu ve výši nad mediánem. Výsledný medián mezd je poté hodnotou mzdy zaměstnance, který se nachází uprostřed mzdového rozdělení. V podstatě, pokud by se napsala do řady mzda všech zaměstnanců, mediánem by byla mzda prostředního zaměstnance. Mediánová mzda je vypočítána na základě výběrového šetření, nikoliv na základě výkazů společností. (Lipovská, 2017)

Do průměrné hrubé měsíční mzdy nejsou započítávány příjmy osob ve veřejné funkci (například poslanci, senátoři a další), soudci, osoby na mateřské a rodičovské dovolené, učni, osoby zaměstnané na dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr (DPČ a DPP). Podle Českého statistického úřadu má průměrná mzda vypovídat o celkové mzdové úrovni v dané zemi v rámci sledovaného časového úseku. I když se nazývá mzdou průměrnou, nemá vypovídat o tom, kolik peněz pobírá většina zaměstnanců, jak si řada občanů myslí. Slouží zejména pro mezinárodní srovnání a sledování vývoje v čase. V souvislosti s průměrnou hrubou mzdou je sledován i růst/pokles průměrné nominální/reálné mzdy. Změna průměrné nominální mzdy udává, o kolik % se změnila mzda ve sledovaném období v porovnání s obdobím předchozího roku. Změna průměrné reálné mzdy pak udává, o kolik % se změnil podíl indexu průměrné nominální mzdy a indexu spotřebitelských cen za stejné období. (ČSÚ, 2019)

Průměrná mzda při výpočtu vždycky zahrnuje nejvyšší a nejnižší hodnoty, tzv. extrémy, které výrazně ovlivňují dosahovanou průměrnou sumu peněz. Proto bereme v úvahu to, že ne vždy spočtená částka je odrazem skutečnosti a měsíční mzda většiny pracovníků neodpovídá částce uvedené ve statistických výkazech.

3.5 Státní dluh

Státní dluh obecně vzniká opakovanými deficity státního rozpočtu, je tvořen závazky vlády a roste na základě deficitního financování státního rozpočtu. Státní dluh se skládá z nesplacených půjček země a úroků z nich. Tyto půjčky musí stát čerpat z důvodu krytí deficitů státních rozpočtů a nesplacených úroků z těchto půjček. Státní rozpočet je vždy sestavován dopředu dle aktuálních plánů, a to na časové období jednoho roku. (Jurečka, 2017)

Státní dluh se stal v podstatě určitou normou v rámci evropských ekonomik, všechny země Evropy vykazují státní dluh. Státní dluh se v takovém případě může zdát něčím normálním, zcela jistě jej však nelze považovat za správné řízení státu. Vláda může státní dluh snížit zvýšením daní, prodejem státního majetku anebo tištěním peněz (monetizací). (Lipovská, 2017)

Ministerstvo financí ČR přesně vymezuje, z čeho se státní dluh skládá, a to ze součtu domácího a zahraničního dluhu. (Ministerstvo financí České republiky, 2019)

Státní dluh celkem tvoří:

1) Domácí dluh

Státní pokladniční poukázky

Spořicí státní dluhopisy

Střednědobé a dlouhodobé státní dluhopisy vydané na domácím trhu

2) Zahraniční dluh

Střednědobé a dlouhodobé dluhopisy vydané na zahraničních trzích

Přijaté zápůjčky a úvěry

Směnky

V souvislosti se státním dluhem je vhodné zmínit i pojem veřejný dluh, který je vyjádřením státního dluhu v širší rovině. Veřejný dluh je tvořen státním dluhem, dluhem mimorozpočtových fondů, dluhem místních rozpočtů a dluhem zdravotních pojišťoven. (Soukup a kolektiv, 2018)

Autoři považují státní dluh za celkovou částku v určitém okamžiku nesplacených úvěrů přijatých státem na financování rozpočtového schodku a dalších zákonem stanovených cílů, nezaplaceného úroku za obsluhu úvěrů a dluhy vůči jednotlivým věřitelům. Stát usilující o využití svých ekonomických a finančních zdrojů s nejvyšší účinností umožňuje schodek rozpočtu a pro jeho financování potřebuje další zdroje na domácím nebo zahraničním finančním trhu. Tyto prostředky jsou získávány pro využití je ve veřejném sektoru ekonomiky. Vzhledem k ekonomické situaci se státní dluh může považovat za běžný jev, ale to svědčí o nezcela správném řízení státu.

3.6 Export a import

Hovoříme-li o exportu a importu v dané zemi, můžeme oba pojmy nazvat souhrmně, a to tzv. obchodní bilancí. Obchodní bilance je součástí tzv. platební bilance. Platební bilance znamená souhrn peněžních transakcí dané země s jejími zahraničními partnery za určité časové období, výpočet je složen z mnoha kategorií, viz níže. Platební bilance obsahuje export a import zboží a služeb a jedná se v podstatě pouze o jednu kategorii v rámci obchodní bilance.

Hrubá struktura obchodní bilance je dle literatury následující: (Neumann a kolektiv, 2010)

1) Běžný účet

Obchodní bilance (vývoz a dovoz)

Bilance služeb

Bilance výnosů

Běžné převody

2) Kapitálový účet

Příjmy a výdaje

3) Finanční účet

Přímé investice

Portfoliové investice

Finanční deriváty

Ostatní investice

Export (vývoz) zastupuje množství statků a služeb v dané zemi vyrobených a zároveň z dané země vyvezených do zahraničí. Import (dovoz) představuje množství statků a služeb vyrobených v zahraničí a do dané země dovezených. Měřenou makroekonomickou veličinou je poté čistý export (z anglického Net Export – NX). Čistý export odpovídá rozdílu reálného exportu a reálného importu za sledované období.

(Jurečka, 2017)

Výpočet makroekonomické veličiny čistý export je dle mezinárodní literatury následující:
(Howes, 2000)

$$NX = X - M$$

- X – reálný export
- M – reálný import

Obchodní bilance je důležitou složkou běžného účtu platební bilance. Obchodní bilance obsahuje všeobecný přehled o pohybu statků a služeb uvnitř v dané zemi a vně mimo zemi. Rozdíl mezi exportem a importem statků a služeb je nazýván právě jako čistý export, popřípadě jako saldo obchodní bilance. V případě, že jsou hodnoty exportu vyšší než hodnoty importu, je obchodní bilance v přebytku, saldo obchodní bilance je pozitivní. V opačném případě, pokud import vyšší než export, jedná se o negativní saldo a obchodní bilance se nachází ve schodku. (Jurečka, 2017)

Obchodní bilance – bilance, která udává přehled o pohybu statků mezi domácí a zahraniční ekonomikou a jejich množství za určité časové období. Účast země v mezinárodním obchodu se provádí za účelem získání finančních prostředků za vyvážené zboží a služby. Zároveň je při dovozu zboží a služeb nucena za ně platit. Ekonomické transakce spojené s vývozem a dovozem zboží a služeb formují platební bilanci země.

4. Vlastní práce

Vlastní práce bude zaměřená na porovnání vývoje slovenské, rakouské a české ekonomiky. Analýza je prováděná na základě sledování vývoje hrubého domácího produktu, míry inflace, míry nezaměstnanosti, průměrné hrubé mzdy, státního dluhu, exportu a importu uvedených zemí.

4.1 Slovensko

Slovenská ekonomika trpěla pomalým začátkem v prvních letech po jejím oddělení od České republiky v roce 1993, a to kvůli autoritativnímu vedení země a vysoké míře korupce, ale ekonomické reformy provedené po roce 1998 postavily Slovensko na cestu silného růstu. S populací 5,4 milionu má Slovenská republika malou otevřenou ekonomiku poháněnou převážně vývozem automobilů a elektroniky, které tvoří více než 80 % HDP. Slovensko vstoupilo do EU v roce 2004 a do eurozóny v roce 2009. Bankovní sektor v zemi je zdravý a převážně v zahraničním vlastnictví. Slovensko je již několik let regionálním šampiónem přímých zahraničních investic, atraktivním vzhledem k relativně levné a přesto kvalifikované pracovní síle a příznivé geografické poloze v srdci střední Evropy. Vývoz a investice byly v posledních letech klíčovými hnacími silami silného růstu Slovenska.

Mezi nejnaléhavější domácí problémy, které potenciálně ohrožují atraktivitu slovenského trhu, patří nedostatek kvalifikované pracovní síly, přetrvávající korupční problémy a nedostatečné soudnictví a pomalý přechod na ekonomiku založenou na inovacích. Energetický sektor se vyznačuje zejména nepředvídatelným regulačním dohledem a vysokými náklady, částečně způsobeným zásahem vlády do regulovaných sazeb. Pokusy vlády o udržení nízkých cen energie v domácnosti by navíc mohly poškodit ziskovost domácích energetických firem a podkopat iniciativy v oblasti energetické účinnosti. (viz zdroj č.35)

Klesající míra nezaměstnanosti dosáhla v roce 2017 historického minima a postupné zvyšování mezd vedlo ke zvýšení spotřeby, která v roce 2017 hrála významnější roli při vývoji HDP, který po svém zpomalení v roce 2016 zase začal vykazovat růst v následujících letech. Příznivý výhled pro eurozónu naznačuje pokračující silné vyhlídky růstu pro Slovensko v příštích několika letech, i když se vzhledem k mírně stoupajícímu

trendu během celého sledovaného období očekává, že se také zrychlí růst inflace. (viz zdroj č.13)

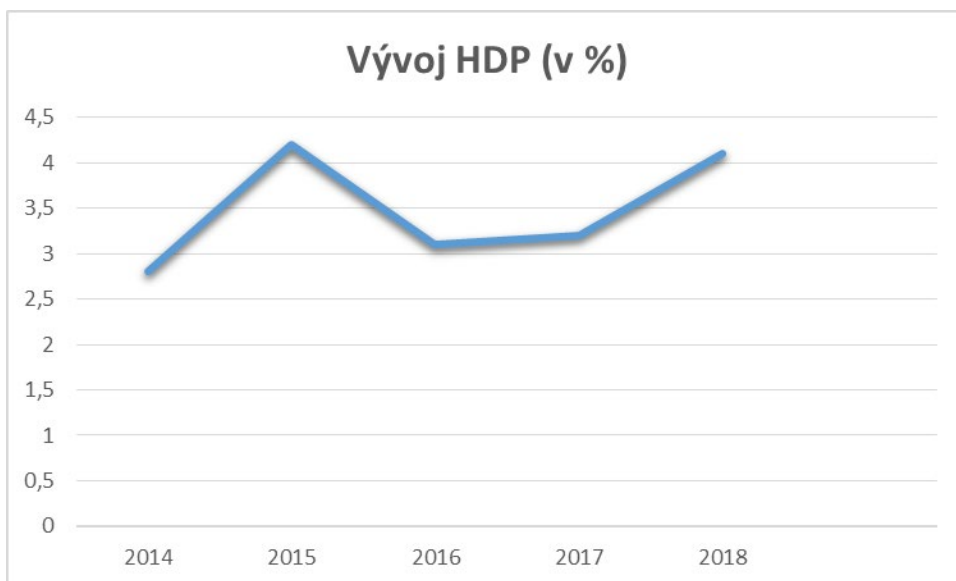
Průměrná hrubá mzda se s každým rokem roste a v roce 2018 překročila hranici 1tis. EUR. Státní dluh SR v průběhu sledování má klesající trend a v roce 2018 dosahuje svého minima, který činil kolem 50 % HDP, což je hodnotou v přípustných mezích, která se považuje za 60 %. Hodnoty uvedené v tabulce nám dávají možnost považovat Slovensko za země, která je orientovaná na vývoz statků, ačkoliv ukazatelé exportu a importu jsou skoro srovnané a vykazují během sledovaného časového úseku pravidelně rostoucí trend.

Tabulka 1: Hlavní makroekonomické ukazatele Slovenska v letech 2014 – 2018

	2014	2015	2016	2017	2018
Růst HDP (%)	2,8	4,2	3,1	3,2	4,1
HDP / obyv. (tis. EUR)	14,041	14,546	14,920	15,602	16,266
HDP (mld. EUR)	76,210	79,264	81,612	83,816	85,009
Míra inflace (%)	-0,1	-0,3	-0,5	1,3	2,5
Míra nezaměstnaností (%)	13,2	11,5	9,7	8,1	6,6
Průměrná hrubá mzda (EUR)	858	883	912	954	1013
Státní dluh v % HDP	53,5	51,9	52	51,3	49,4
Export (mld. EUR)	64,721	67,680	70,032	74,813	79,786
Import (mld. EUR)	60,090	64,361	66,386	71,817	77,326

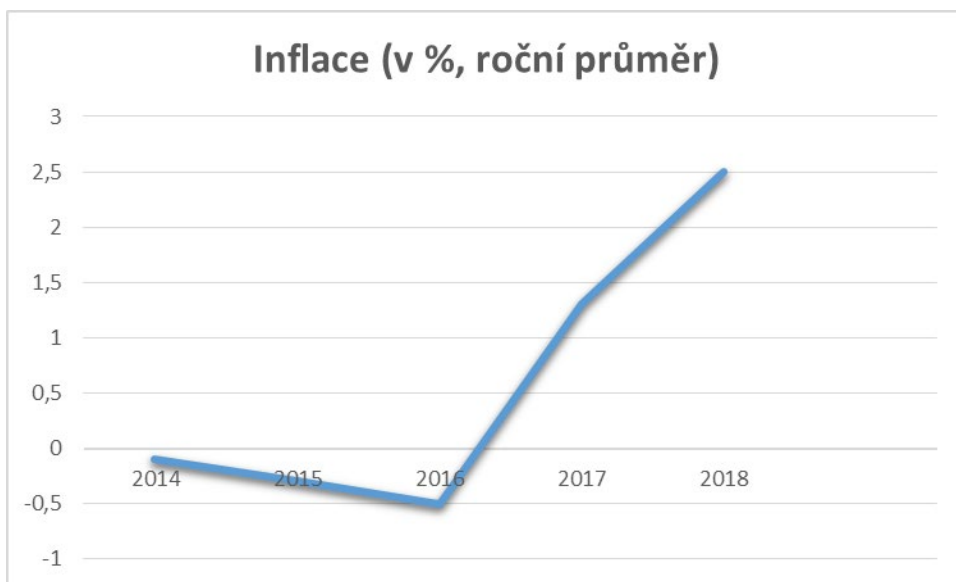
Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů ze Statistického úřadu Slovenské republiky, 2020

Graf 1: Vývoj HDP na Slovensku (v %)

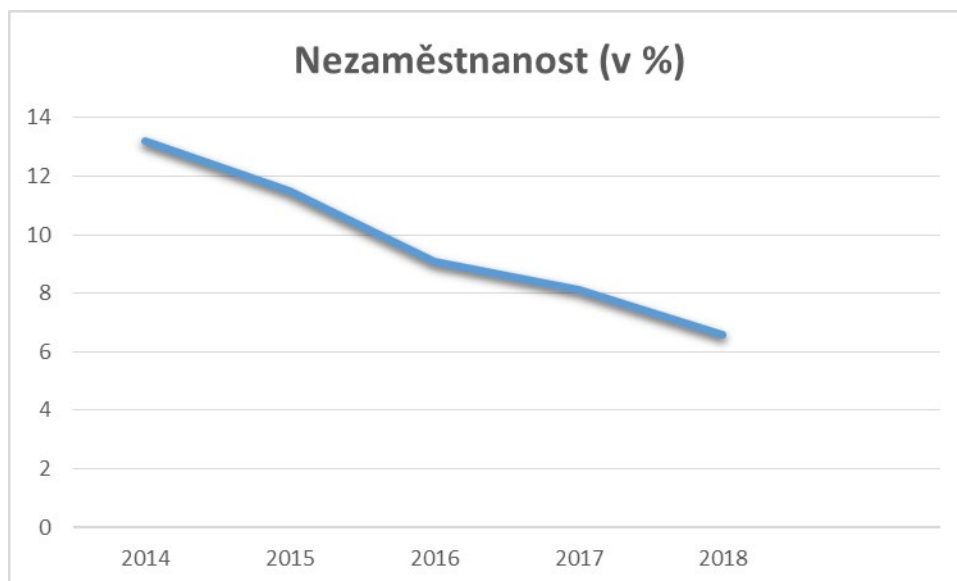
Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů ze Statistického úřadu Slovenské republiky, 2020

Graf 2: Inflace na Slovensku (v %, roční průměr)

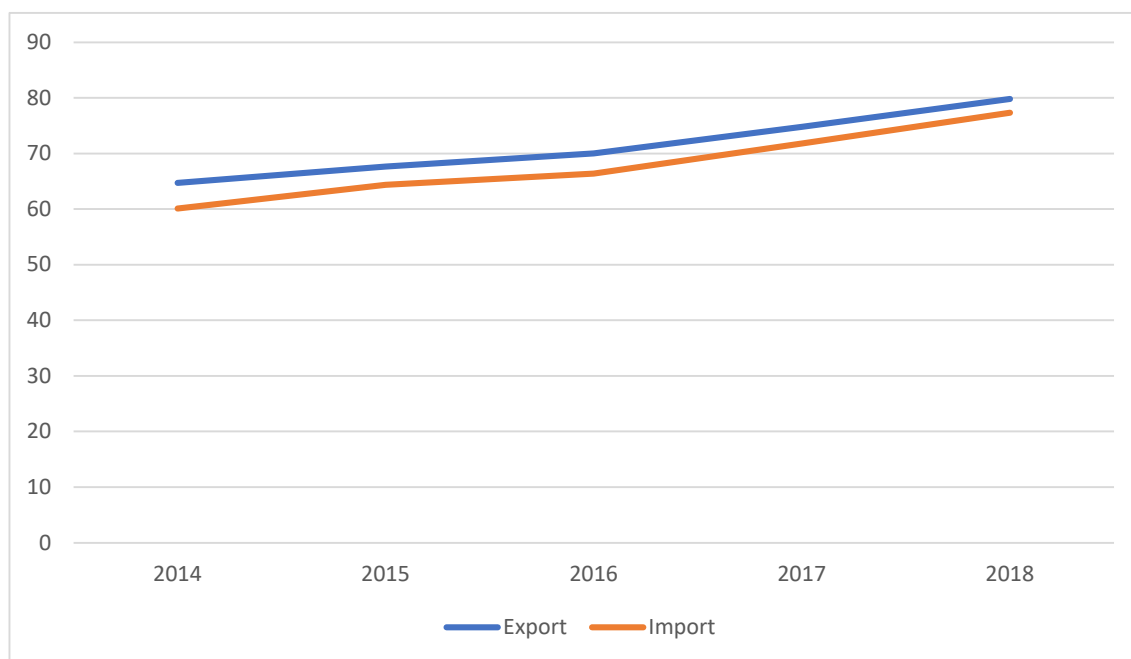
Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů ze Statistického úřadu Slovenské republiky, 2020

Graf 3: Nezaměstnanost na Slovensku (v %)

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů ze Statistického úřadu Slovenské republiky, 2020

Graf 4: Porovnání exportu a importu Slovenska (v mld. EUR)

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů ze Statistického úřadu Slovenské republiky, 2020

4.1.1 Predikce vývoje v období 2020–2021

Slovensko reprezentuje malou otevřenou ekonomiku. Tato je, stejně jako česká ekonomika, provázána s německou ekonomikou. Přibližně 85 % HDP se realizuje exportem. V roce 2020, oproti předchozím rokům, se očekává stagnace tempa ekonomického růstu na hodnotě okolo 2,5 %. Slovenská ekonomika je založena na průmyslové výrobě a na exportních aktivitách. Klíčovou roli má automobilový a elektrotechnický průmysl. Reálný růst HDP je založen především na domácí poptávce, a to hlavně investice a spotřeba domácností. Lze predikovat pokračující pokles průmyslové výroby a celkově oslabení spotřeby domácností. Vliv na makroekonomické ukazatele bude mít nová vládní garnitura a navazující politická opatření a rozhodnutí. V roce 2020 lze očekávat stabilizaci ekonomického růstu a hlavním pilířem růstu bude opětovně domácí poptávka. Lze hodnotit také pomalejší růst zaměstnanosti a nižší růst mezd a platů. Hlavním rizikovým faktorem pro slovenskou ekonomiku je závislost na externím prostředí. K hlavním problémům patří obchodní války, dopady brexitu, ale také aktuální hrozba koronaviru. S ohledem na případné politické změny by mělo docházet k aktivnějšímu řešení klientelismu, stejně jako korupce veřejných zakázek. (viz zdroj č.26)

4.2 Rakousko

Rakousko s rozvinutou tržní ekonomikou, kvalifikovanou pracovní silou a vysokou životní úrovní je úzce spjato s ostatními ekonomikami EU, zejména s Německem. Jeho ekonomika se vyznačuje velkým sektorem služeb, relativně zdravým průmyslovým sektorem a malým, ale vysoce rozvinutým zemědělským sektorem. Hospodářský růst byl v posledních letech relativně slabý, v roce 2015 se blížil k hodnotě 1 %, v roce 2017 však vzrostl na 2,5 %, procentní přírůstek HDP poklesl od roku 2018, ale celková hodnota HDP zůstává na jedné z nejvyšších světových úrovní.

Rakousko jako jeden z nejvíce prosperujících a nejstabilnějších členských států EU nabízí svým investorům ideální podmínky. Rakouský hospodářský systém lze charakterizovat jako tržní hospodářství se silným sociálním zaměřením, a to také s ohledem na slabší členy společnosti. Rakousko také představuje osvědčený a prověřený systém hospodářského a sociálního partnerství, který tradičně hraje v mzdové a cenové

politice významnou roli, a to i z hlediska sociální a společenské odpovědnosti. Rakousko je vysoce rozvinutá průmyslová země s významným sektorem služeb. Nejdůležitější průmyslová odvětví jsou potravinářské a luxusní komodity, strojírenství a ocelové konstrukce, chemikálie a výroba vozidel.

V oblasti zemědělství zaznamenává Rakousko silný trend k ekologickému zemědělství. S celkovým podílem 22 % na rakouském zemědělském trhu zaujímají ekologické farmy v Rakousku vedoucí postavení mezi členskými státy EU. Pokud jde o výrobu surovin a energie, může Rakousko čerpat velké množství zdrojů. Má přírodní zdroje železné rudy, barevných kovů, důležitých minerálů a zemin. Neustálý růst průmyslového sektoru však stále více vyžaduje doplňkový dovoz. To platí také pro paliva, energetické zdroje a průmysl vyrábějící elektřinu. Rakousko má vlastní zdroje ropy a zemního plynu. Výroba vodní energie se neustále rozšiřuje, díky čemuž je Rakousko lídrem v oblasti vodní energie v Evropské unii.

Rakouský průmyslový a obchodní sektor se vyznačuje vysokým podílem středně velkých společností. Rakouský průmysl pokrývá všechna odvětví výroby, od základního zboží po náročnou výrobu vysoce zpracovaných produktů. Stavba závodů a systémů, a to včetně plánování, dodávek a montáže výrobních zařízení na klíč, včetně požadovaného know-how a provozních znalostí, což představuje stále důležitější část. Toto pole působnosti je silně exportně orientováno, stejně jako odvětví elektroniky, včetně například výroby integrovaných obvodů. Současně se zvyšuje význam této země jako životně důležité tranzitní země mezi hospodářskými oblastmi Evropy, zejména pro evropské dodávky energie, včetně ropy, zemního plynu a elektřiny. (Podle údajů z OECD)

Po výrazném růstu v roce 2018 se očekává, že se hospodářský růst v Rakousku v následujících letech zmírní. Růst byl způsobený největší částí podporou vyplývající z domácí poptávky, a to díky nárůstu soukromé spotřeby v důsledku příznivého vývoje na trhu práce a zvyšování mezd, daňových úlev z nového „rodinného bonusu plus“ (daňové zvýhodnění na dítě), jakož i celkově solidních investic spojených s vysokým využitím kapacit v podnikatelském sektoru.

V roce 2020 se očekává, že se růst HDP zmírní na 1,5 %, zejména kvůli méně příznivému vnějšímu prostředí. Očekává se, že oslabení německého automobilového sektoru a nižší růst důležitých obchodních partnerů zpomalí růst v první polovině roku

2020. Předpokládá se, že tento vývoj bude mít vliv především na průmyslovou výrobu, na snížení vývozu, ale také na růst investic. Ve druhé polovině roku by se měl růst HDP opět zrychlit a stabilizovat se na 1,6 % v roce 2020, protože se očekává, že některé dočasné překážky zmizí. (viz zdroj č.12)

Stavební činnost zůstala pevná, protože růst populace pomohl podpořit silnou poptávku po bydlení. Růst vývozu zůstal solidní a zvýšil se, navzdory rostoucí nejistotě na mezinárodních trzích. Zatímco investice do vybavení se v důsledku rostoucí nejistoty zpomalí, solidní knihy objednávek naznačují, že v roce 2019 byly ve stavebnictví robustní investice.

Ve sledovaném období nejnižší míra inflace byla zaznamenána v roce 2015, po čem následoval její mírný růst. Od roku 2018 se zvyšující ceny služeb a účinky cen ropy udržovaly celkovou inflaci mírně vyšší než 2 %. V letech 2019 a 2020 by rostoucí mzdy a silná domácí poptávka měly udržovat domácí cenové tlaky, zejména v odvětví služeb a průmyslového zboží. Očekává se však, že předpokládané zmírnění cen ropy sníží celkovou inflaci na méně než 2 % a dosáhne 1,8 % v roce 2019 a 1,9 % v roce 2020. (viz zdroj č.12)

Míra nezaměstnanosti v Rakousku postupně vzrůstala až do roku 2016, kdy byla na hodnotě 6 %, zatímco podle evropských standardů je nízká, byla na nejvyšší úrovni od konce druhé světové války. Následně její hodnoty začali jít směrem dolů. Růst zaměstnanosti byl v roce 2018 silný a očekává se, že dynamika na trhu práce zůstane pozitivní, i když poněkud méně, jak se ekonomika ochlazuje. Snížení počtu volných pracovních míst rovněž naznačuje, že se růst zaměstnanosti pravděpodobně v horizontu prognózy bude postupně snižovat. Po výrazném poklesu v roce 2018 na 4,9 % byla míra nezaměstnanosti v roce 2019 stabilizována jen mírně na 4,7 %.

Tento příznivý vývoj je do značné míry způsoben silným hospodářským růstem v roce 2018, který generoval vyšší než očekávané daňové příjmy a nižší výdaje na dávky v nezaměstnanosti. Průměrná hrubá mzda během celého sledovaného období je na velmi vysoké úrovni ve srovnání s ostatními zeměmi a stále postupně roste.

Veřejné finance se zlepšily s růstem v roce 2018. Předpokladem je to, že veřejný dluh bude pokračovat směrem dolů a klesne ze 74 % HDP v roce 2018 na 69,7 % a 66,8 % HDP v roce 2019 a 2020. To odráží zejména příznivý vývoj úrokových výdajů a úspěšný

odprodej znehodnocených aktiv. Veřejný dluh v roce 2016 mírně poklesl na 82,9 % HDP po dosažení poválečného maxima 84,9 % v roce 2015. I přes to, že se od roku 2016 jeho hodnota snižuje, stále se pohybuje nad přijatelnými 60 %. (viz zdroj č.32)

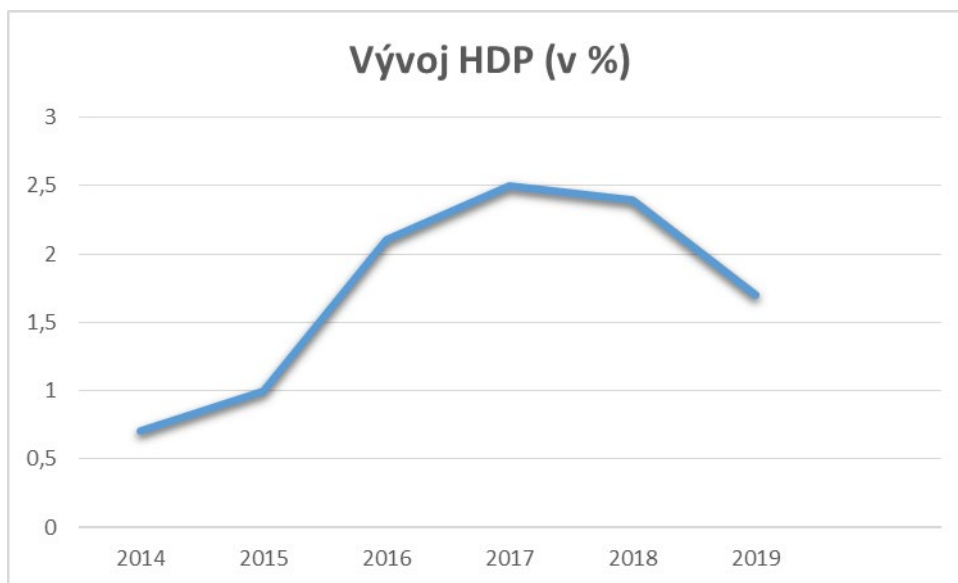
Hodnoty uvedené v tabulce a grafu udávají informace o tom, že dovoz a vývoz na začátku daného periodu byl téměř stejný. V následující době import dosahuje vyšší úrovně než export, a to nám dává možnost považovat Rakousko za země, která se zaměřila na dovoz statků, ale ukazatelé exportu a importu jsou skoro srovnané.

Tabulka 2: Hlavní makroekonomické ukazatele Rakouska v letech 2014 - 2018

	2014	2015	2016	2017	2018
Růst HDP (%)	0,7	1,0	2,1	2,5	2,4
HDP / obyv. (tis. EUR)	38,9	39,8	40,9	42,1	43,6
HDP (mld. EUR)	333,1	344,2	357,3	370,3	385,7
Míra inflace (%)	1,5	0,8	1,0	2,2	2,1
Míra nezaměstnanosti (%)	5,6	5,7	6,0	5,5	4,9
Průměrná hrubá mzda (EUR)	3,880	3,973	4,081	4,164	4,261
Státní dluh v % HDP	84,0	84,9	82,9	78,3	74,0
Export (mld. EUR)	128,1	131,5	131,1	141,9	150,0
Import (mld. EUR)	129,8	133,5	135,6	147,5	155,7

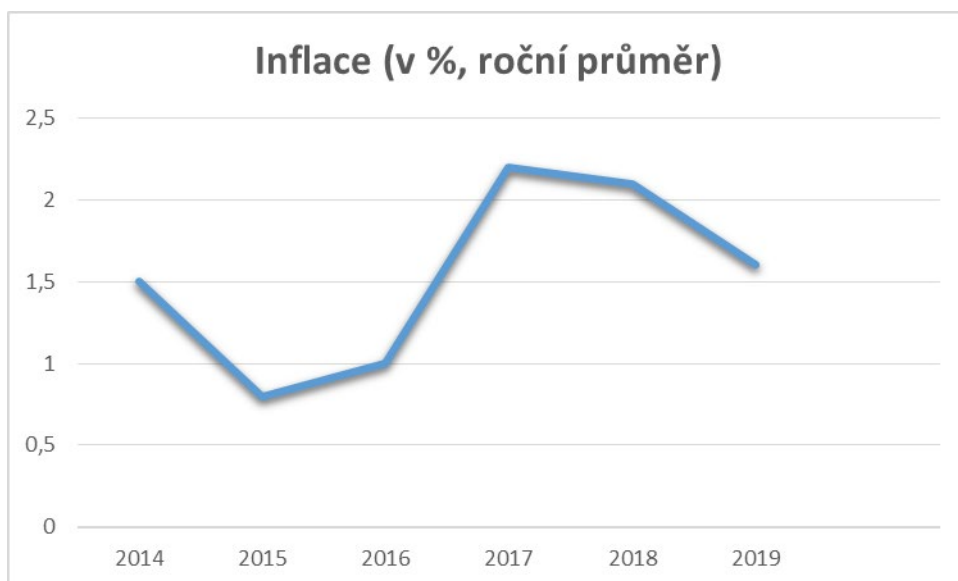
Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů ze Statistics Austria, 2020

Graf 5: Vývoj HDP v Rakousku (v %)

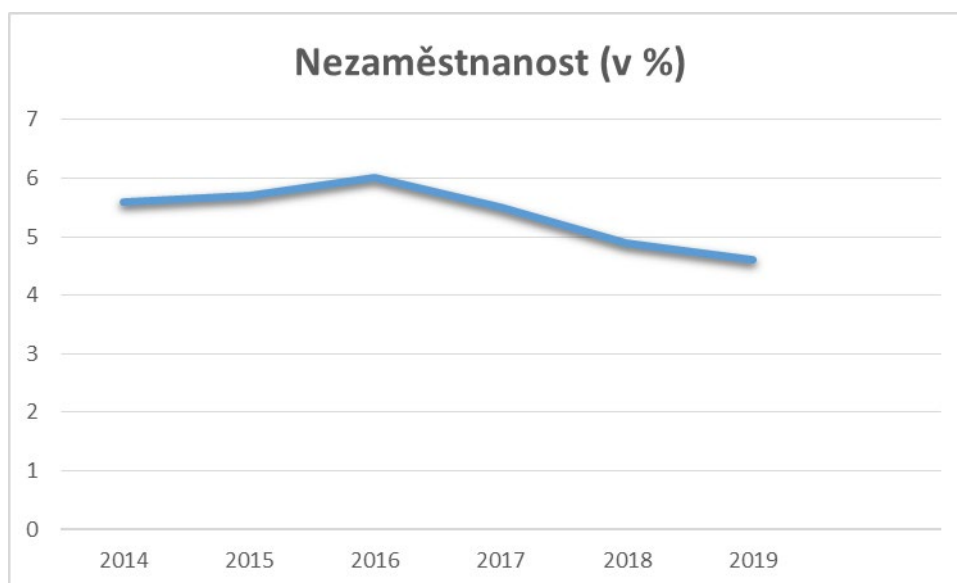
Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů ze Statistics Austria, 2020

Graf 6: Inflace v Rakousku (v %, roční průměr)

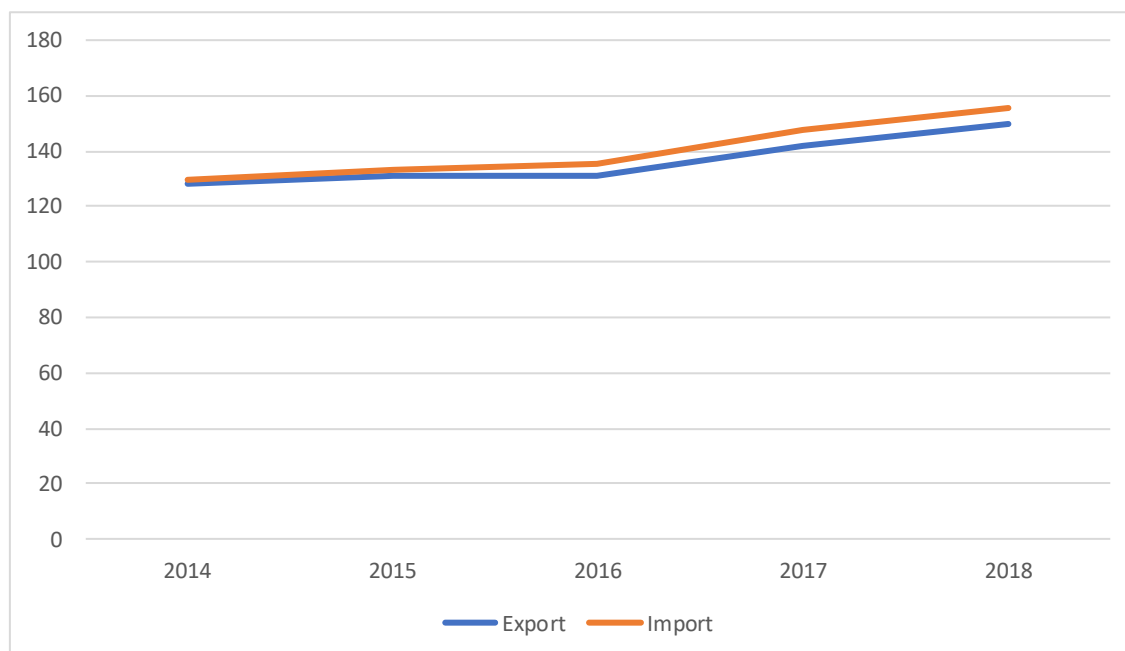
Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů ze Statistics Austria, 2020

Graf 7: Nezaměstnanost v Rakousku (v %)

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů ze Statistics Austria, 2020

Graf 8: Porovnání exportu a importu Rakouska (mld. EUR)

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů ze Statistics Austria, 2020

4.2.1 Predikce vývoje v období 2020–2021

OECD udává, že se růst HDP v roce 2019 zpomalil na 1,6 % a v roce 2020 a 2021 bude ekonomický růst způsoben vnější zátěží. Po zpomalení ekonomiky od začátku roku se hospodářský růst na konci roku 2019 opět mírně zrychlil. Soukromá spotřeba rakouské ekonomika v předchozím čtvrtletí vzrostla o 0,3 %. Začátkem roku 2020 se pozitivní příznaky ekonomiky zvýšily. Nálada v domácích sektorech vykazuje kromě exportního prostředí také mírný vzestupný trend. V první polovině roku 2020 by si proto měl hospodářský růst zachovat hodnotu alespoň na konci roku 2019. Očekává se, že HDP v roce 2020 vzroste celkově o 1 %.

Teplá zima v evropských státech pomáhá trhu práce, slabá ekonomika zvýší v roce 2020-2021 míru nezaměstnanosti. Navzdory oslabení ekonomiky se situace na rakouském trhu práce prozatím zlepšuje. Sezónně očištěná míra nezaměstnanosti v roce 2019 klesla na 4,6 %. Je to zejména kvůli neobvykle dobré situaci týkající se vývoje počasí, která udržuje zaměstnanost ve stavebnictví na vysoké úrovni s možností pracovat ve stavebnictví sezónně i v zimě. Po poklesu v roce 2019 očekáváme, že míra nezaměstnanosti v Rakousku poprvé od roku 2016 opět vzroste kvůli přetrvávající slabé ekonomické situaci.

Inflace zůstává mírná a na začátku roku překvapivě vzrostla na 2 % meziročně kvůli nárůstu cen pohonných hmot a vyšší poptávce v oblasti služeb. Inflační tlak zůstane zvládnutelný i kvůli slabší ekonomice a cena ropy by měla také inflaci zmírnit. Očekává se, že v roce 2020 bude míra inflace 1,5 %, která by se měla v roce 2021 zvýšit průměrně na hodnotu 1,8 %. Po roce 2019 bude rozpočtový přebytek také relevantní na rok 2020 a 2021 navzdory ekonomickému zpomalení. Veřejný dluh bude opět na konci roku 2020 méně než 70 % HDP, poprvé od roku 2008.

4.3 Česká republika

ČR je prosperující tržní ekonomika, která se může pochlubit jednou z nejvyšších mír růstu HDP a nejnižší mírou nezaměstnanosti v EU, ale její závislost na vývozu činí ekonomický růst náchylný ke snížení vnější poptávky. Vývoz České republiky tvoří zhruba 80 % HDP a převážně se skládá z automobilů, jediného největšího průmyslového odvětví v zemi. Česko přistoupilo k Evropské unii v roce 2004, ale do eurozóny se ještě musí připojit.

Po pomalém zotavení z prudké recese v roce 2009 se česká ekonomika v letech 2012 a 2013 opět dostala do recese kvůli propadu poptávky v rámci EU a vládním úsporným opatřením. Příliv prostředků z rozvojových fondů EU podpořil oživení v letech 2014–2015, kdy růst HDP dosáhl 5,3 % v roce 2015, poté následovalo zpomalení v roce 2016, a to zejména v důsledku cyklického zpoždění ve financování EU v souvislosti s novým rozpočtovým cyklem EU. Česká ekonomika byla v roce 2017 jednou z nejlépe hodnocených v EU, s širokým růstem téměř 4,5 % a mírou nezaměstnanosti 2,9 %, což je jedna z nejnižších sazeb v EU. Růst HDP od roku 2018 začal vykazovat nižší hodnotu než jemu předcházející rok.

Inflace v Česku během sledovaného časového úseku vykazuje mírné výkyvy, když stoupala v roce 2016–2017 a snižovala se v roce 2015 a 2018 na hodnotu 2,1 %. Očekává se, že inflace zůstane v letech 2020 a 2021 nad 2 % cílem České národní banky a bude tažena cenami potravin, energií a služeb. Vzhledem k tomu, že se předpokládá přetrvávání relativně vysokých inflačních tlaků a vysoký růst mezd bude pokračovat, bude muset centrální banka dále přizpůsobovat měnovou politiku ekonomickým podmínkám, přičemž bude brát v úvahu měnovou politiku eurozóny. Nedostatek na trhu práce zůstává hlavním domácím problémem ekonomického růstu a přispěje k přetrvávajícímu vysokému růstu mezd na trhu práce. (viz zdroj č.15)

Od nástupu k moci v roce 2014 provedla nová vláda některé reformy s cílem snížit korupci, přilákat investice a zlepšit programy sociálního zabezpečení, což by mohlo pomoci zvýšit příjmy vlády a zlepšit životní podmínky českých obyvatel. Vláda v prosinci 2016 zavedla online systém hlášení daní, jehož cílem je snížit daňové úniky a zvýšit příjmy. Vláda také plánuje odstranit nepružnosti trhu práce s cílem zlepšit podnikatelské klima, sladit postupy zadávání zakázek s osvědčenými postupy EU a zvýšit mzdy. Nízká míra nezaměstnanosti v zemi vedla ke stálému zvyšování mezd a vláda čelí tlaku podniků, aby umožnily větší migraci kvalifikovaných pracovníků ze sousedních střeoevropských zemí. Dlouhodobé výzvy zahrnují řešení rychle se stárnoucí populace, nedostatku kvalifikovaných zaměstnanců, zaostávajícího vzdělávacího systému, financování neudržitelného důchodového systému a systému zdravotní péče a diverzifikace od výroby směrem k technologicky vyspělejším znalostem.

Míra nezaměstnanosti během sledovaného období vykazuje každý rok snížení v průměru o 1 % a v roce 2018 klesla na téměř rekordní minimum 2,2 %. Nedostatek pracovních sil však omezuje budoucí růst, předpokládá se proto, že se odhady míry nezaměstnanosti pro rok 2020 a 2021 zvýší o 2,3 %, respektive o 2,5 %. Česká populace stárne a klesá, podíl vysoce kvalifikovaných pracovníků na pracovní síle však rychle roste. Předpokládá se, že český hospodářský růst se v roce 2020 zpomalí na 2,1 % z 2,6 % v předchozím roce, a to zejména díky spotřebě domácností a vládním výdajům, jak předpovídá Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) ve svém novém hospodářském výhledu. V roce 2021 OECD očekává, že se ekonomika zmírní na 2-2,25 %.

Zaměstnanci budou i nadále těžit z vysokého růstu mezd, zatímco nezaměstnanost zůstane nízká. Průměrná hrubá mzda v ČR se od roku 2014 postupně zvyšuje a od roku 2016 překročila hodnotu 1 tis. EUR na obyvatele, což je na skoro stejném úrovni se Slovenskem. Vnější sektor však omezí růst, protože hospodářská aktivita hlavních obchodních partnerů se zpomaluje, což také povede k poklesu růstu investic. Podle OECD míra investic v roce 2019, po rozsáhlých strukturálních fondech EU před rokem a kvůli pokračujícímu zpomalení v sousedních zemích, prudce poklesla. Průmyslová výroba a nové zakázky začaly klesat, což naznačuje dopad zpomalení v Evropě. Vývoz klesá, ale méně než dovoz, což odráží větší diverzifikaci ekonomiky a určité přechody do globálních hodnotových řetězců. (viz zdroj č.23)

Česká ekonomika nadále roste díky silným základům, jako jsou silná domácí poptávka, trvalá tvorba pracovních míst a rostoucí daňové příjmy a vývoz. Zpomalení dynamiky světového obchodu, zejména na českých vývozních trzích, však společně s nedostatkem pracovních sil nadále ovlivňovalo růst, který by měl v roce 2019 očekávat pokles na 2,5 % z 2,8 % v předchozím roce. Vládní výdaje a poptávka domácností v souvislosti s rostoucími příjmy by měly v nejbližší době podporovat hospodářskou aktivitu, přičemž růst by měl v letech 2020–2021 dosáhnout 2,6 %. (viz zdroj č.28)

Většina českých makroekonomických ukazatelů však zůstala zdravá, přičemž se hrubý vládní dluh v roce 2018 dále snížil na 30,5 %, což je jednou z nejnižších sazeb v EU, v důsledku zlepšení fiskální rovnováhy. Státní dluh během celého sledovaného období vykazuje postupné snížení procentního podílu na HDP. Aktuální hodnota dluhu ČR je dvakrát nižší optimální přípustné hranice 60 %. MMF dále hodnotí státní dluh v roce 2021

na 29,7 %. Vyšší mzdy nadále podporovaly inflaci, která se podle odhadů v loňském roce měla zvýšit na 2,6 %, z 2,1 % v roce 2018. Zatímco sazby vzrostly nad 2 %, cílem centrální banky zůstávají v tolerančním pásmu. MMF očekává, že inflace klesne na 2,3 % v roce 2020 a 2 % v roce 2021.

Ministerstvo financí České republiky nedávno ve své nové makroekonomické prognóze z listopadu zhoršilo odhad českého ekonomického růstu na 2 %, oproti 2,2 % ve své srpnové prognóze. Ministerstvo uvedlo, že by letos ekonomický růst měl činit 2,5 %. Také Česká národní banka nedávno snížila svůj odhad ekonomického růstu ve své nové prognóze z listopadu 2019 na 2,4 % pro příští rok z 2,9 %, které předpovídala v polovině roku 2019. Banka ponechala svůj odhad pro rok 2019 na 2,6 %.

Zemědělský sektor prošel vážnou krizí a zůstává vysoce dotovaný. V roce 2019 představoval 2 % HDP země a zaměstnával 2,8 % pracovní síly. Průmysl představuje 32,2% HDP a zaměstnává 37,7 % pracovní síly. Růst výkonnosti byl doprovázen zvýšením produktivity pracovní síly. Automobilový průmysl je zdaleka největším odvětvím s firmami jako Škoda (vlastněné Volkswagenem). Od roku 2005 začaly v České republice vyrábět i zahraniční investoři, jedním ze kterých je Toyota. Česká auta jsou také páteří exportu, který tvoří až 80 % z celkového počtu. Služby přispívají k 54,2 % HDP a zaměstnávají téměř 60% aktivní populace. Odvětví cestovního ruchu si udržuje tempo trvalého růstu, přičemž počet mezinárodních příjezdů do Prahy vzrostl na 5,07 milionu v lednu až září 2019. (viz zdroj č.23)

Hodnoty exportu a importu se během sledovaného období pohybují na skoro stejné úrovni a vykazují podobné meziroční kolísání. Do roku 2015–2016 byl zaznamenáván růst dovozu a vývozu, po čem vznikl pokles v roce 2017 a následný vzestup od roku 2018. Ukazatele exportu a importu jsou skoro srovnané, ale ČR se zůstává zemí, která se orientuje na export.

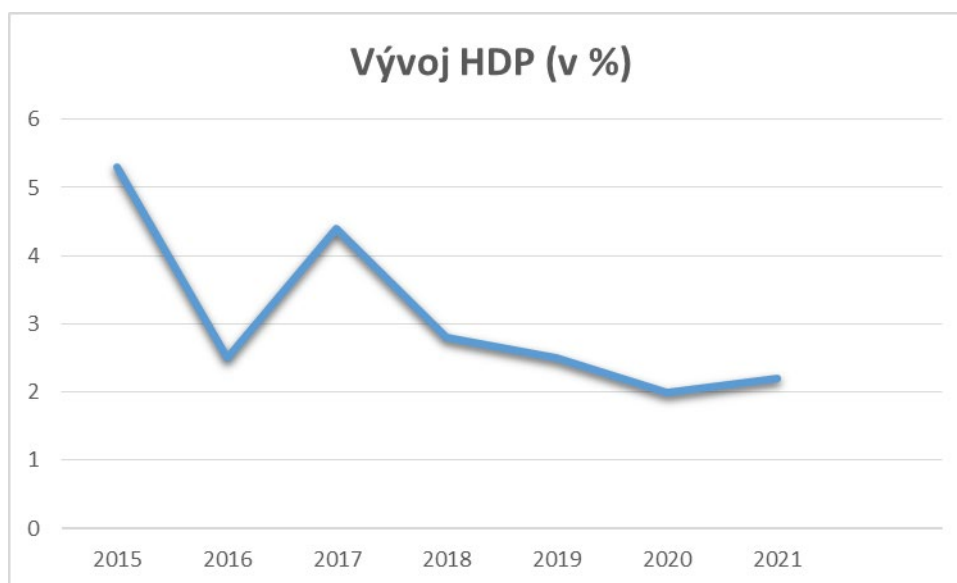
Tabulka 3: Hlavní makroekonomické ukazatele Česka v letech 2014 - 2018

	2014	2015	2016	2017	2018
Růst HDP (%)	2,7	5,3	2,5	4,4	2,8
HDP / obyv. (tis. Kč)	409 870	435 911	451 288	476 628	500 973
HDP / obyv. (tis. EUR)	14,850	15,967	16,714	18,123	19,569
HDP (mld. Kč)	4 314	4 596	4 768	5 047	5 324
HDP (mld. EUR)	156,9	168,4	176,6	191,9	207,9
Míra inflace (%)	0,4	0,3	0,7	2,5	2,1
Míra nezaměstnaností (%)	6,1	5,0	4,0	2,9	2,2
Průměrná hrubá mzda (Kč)	25 760	26 582	27 756	29 626	31 862
Průměrná hrubá mzda (EUR)	937	974	1 028	1 126	1 247
Státní dluh v % HDP	38,6	36,4	33,8	32,2	30,5
Export (mil. Kč)	3 152 458	3 354 509	3 333 239	2 644 900	3 597 900
Export (mld. EUR)	114,6	122,9	123,4	100,6	140,5
Import (mil. Kč)	2 998 374	3 205 392	3 153 148	2 522 000	3 473 600
Import (mld. EUR)	109,0	117,4	116,8	95,9	135,7
Kurz CZK/EUR	27,5	27,3	27,0	26,3	25,6

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů z ČSÚ a Kurzy.cz, 2020

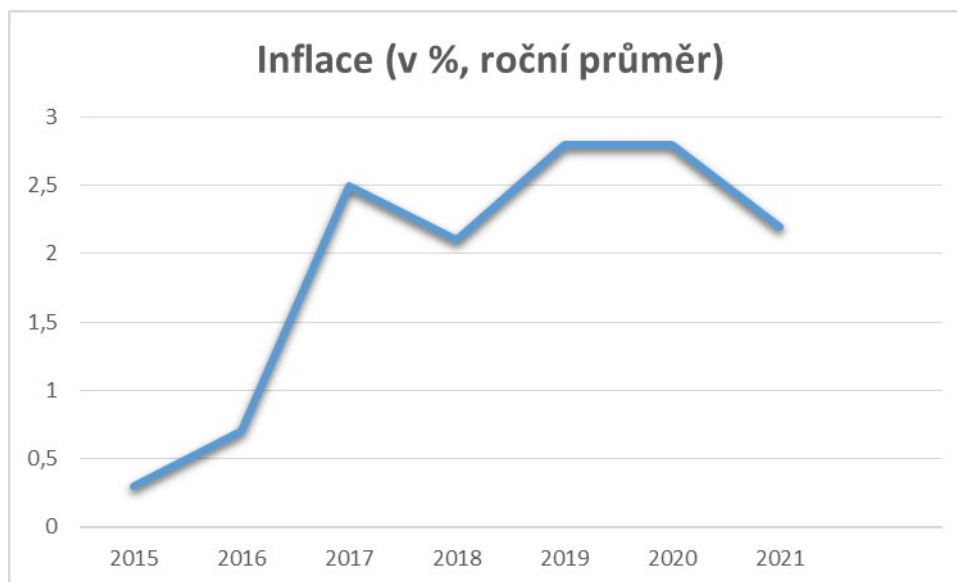
Z důvodu srovnatelnosti hodnoty některých z výše popsaných ukazatelů byly převedené z měny české koruny na měnu euro podle zpracovaných měnových ukazatelů předložených na stránkách Českého statistického úřadu ve vyznačeném časovém období.

Graf 9: Vývoj HDP v ČR (v %)

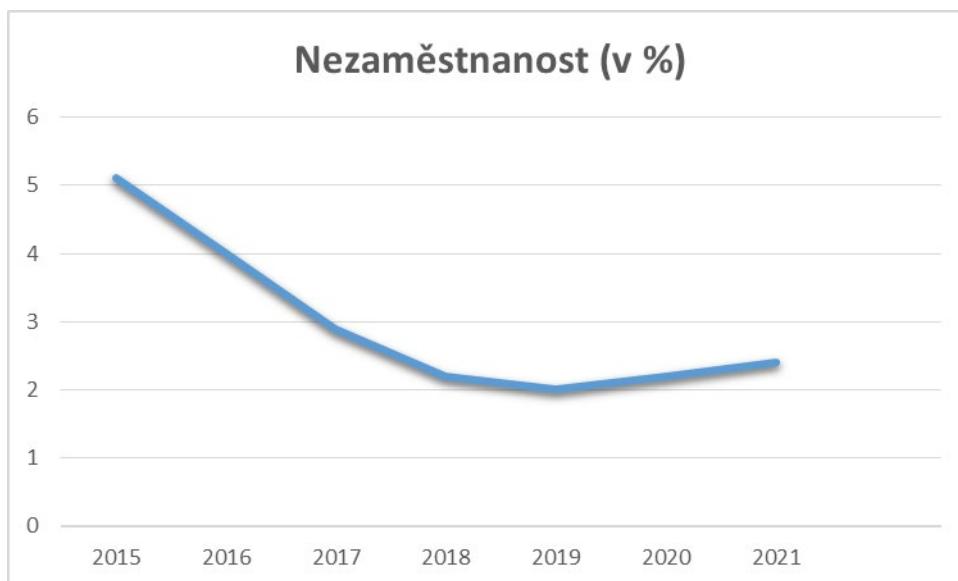
Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů z ČSÚ, 2020

Graf 10: Inflace v ČR (v %, roční průměr)

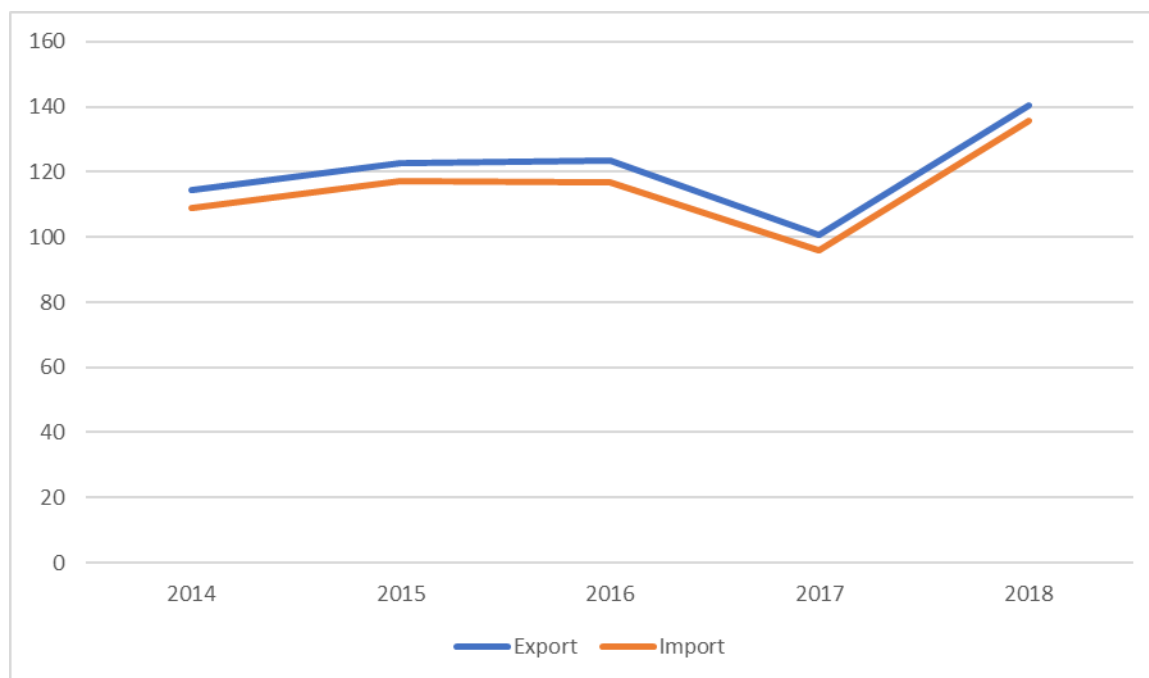
Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů z ČSÚ, 2020

Graf 11: Nezaměstnanost v ČR (v %)

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů z ČSÚ, 2020

Graf 12: Porovnání exportu a importu Česka (mld.EUR)

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů z internetového zdroje Kurzy.cz, 2020

4.3.1 Predikce vývoje v období 2020–2021

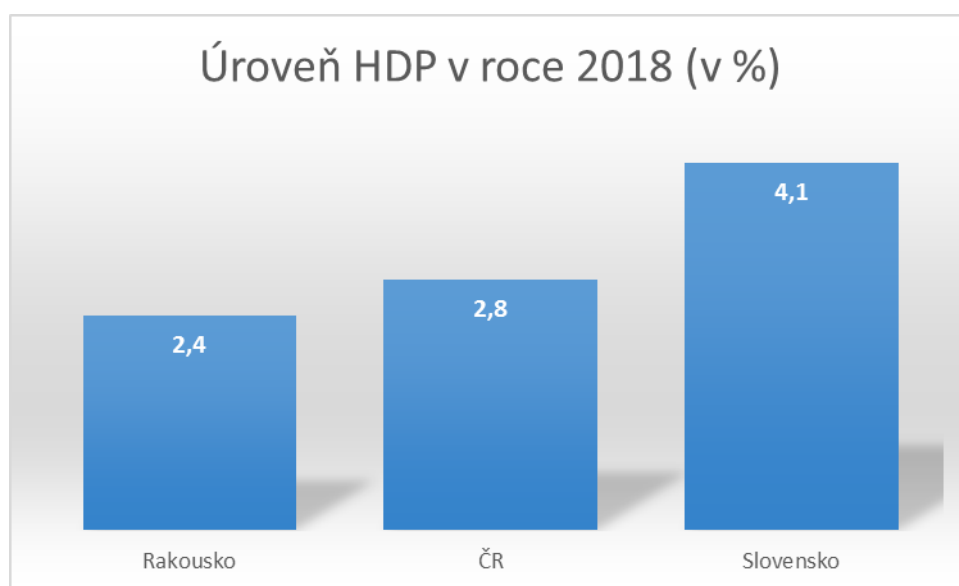
Růst české ekonomiky by se měl v roce 2020 zpomalit na hodnotu 2 %. Důvodem snížení tempa jsou především změny v oblasti exportu. Na tento bude mít vliv vývoj ekonomik, kam ČR zboží a služby exportuje. Tento trend může snížit poptávku firem po nových potenciálních zaměstnancích. Nicméně se míra nezaměstnanosti v roce 2020 bude také pohybovat na hodnotě okolo 2 % a bude tak obecně na nejnižší úrovni v rámci EU. Zdrojem růstu české ekonomiky budou spotřební výdaje domácností a vlády. Mezi nejdůležitější faktory mající vliv na českou ekonomiku pak patří (viz zdroj č.22):

1. Vývoj vnějších ekonomických vztahů ČR, a to s ohledem na zpomalení růstu zahraniční poptávky s pokračujícím růstem domácí poptávky,
2. Inflace bude ovlivněna výší spotřebních daní a snížení DPH u vybraných produktů a služeb, ale také zavedením čtvrté etapy EET, celková inflace v roce 2020 by se měla pohybovat na hodnotě 2,5 % - 3 %.
3. V roce 2020 v měnové politice budou stabilní úrokové sazby, kurz české koruny se bude pohybovat na stávajících hodnotách,
4. Na pomalejší růst ekonomiky bude mít vliv vývoj salda vládního sektoru, budou se projevovat vládní opatření, přebytek vládního sektoru by měl být v roce 2020 na 44 mld. Kč.

5. Zhodnocení výsledků

S ohledem na výše uvedené hodnocení vybraných ekonomik evropských států je nutné se zaměřit také na jejich komparativní řešení. Je vhodné se zaměřit na další vybrané makroekonomické ukazatele, které jsou uvedeny níže.

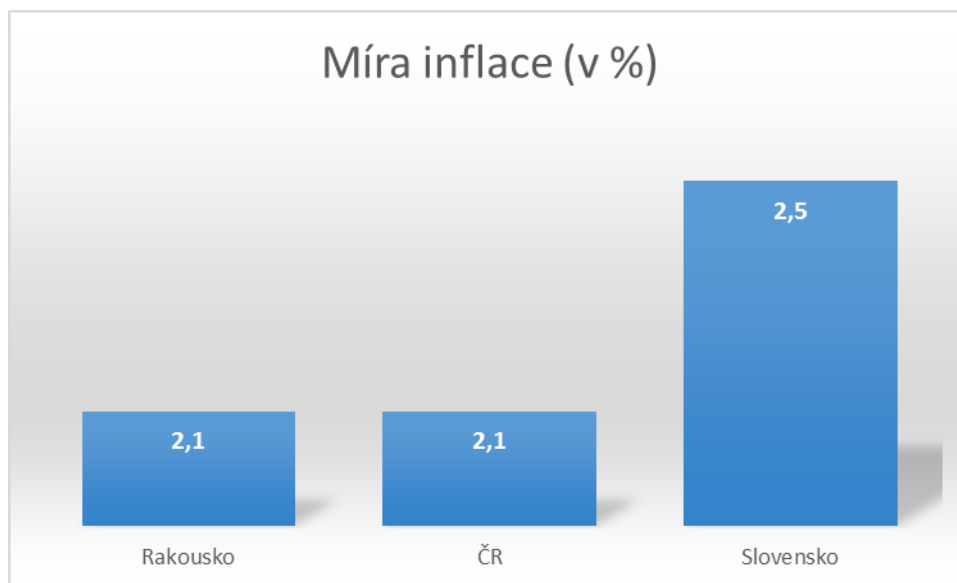
Graf 13: Komparace úrovně HDP v % (k roku 2018)

Zdroj: Vlastní zpracování, 2020

Jak již bylo uvedeno u charakteristik jednotlivých vybraných evropských zemí, tak nejnižší úroveň HDP je v Rakousku, do jisté míry to souvisí s vyšší vyspělostí tamější ekonomiky v komparaci s ČR a Slovenskem. Absolutní hodnota HDP Rakouska činí velkou částku a ve srovnání s Českem a Slovenskem je mnohem větší, vzhledem k tomu jeho roční procentní přírůstek vykazuje nižší hodnotu na celkové částce než jiné země, které mají méně vyspělou ekonomiku a udávají vysoké tempo růstu. Zde se na úrovni HDP projevuje pokračující ekonomický růst, stejně jako exportně založené ekonomiky obou komparovaných zemí. Nicméně však s ohledem na vývoj v roce 2020 predikuje nižší růst HDP k čemuž přispěje také celkově nižší ekonomický růst EU, a také Německa a dalších západních evropských zemí.

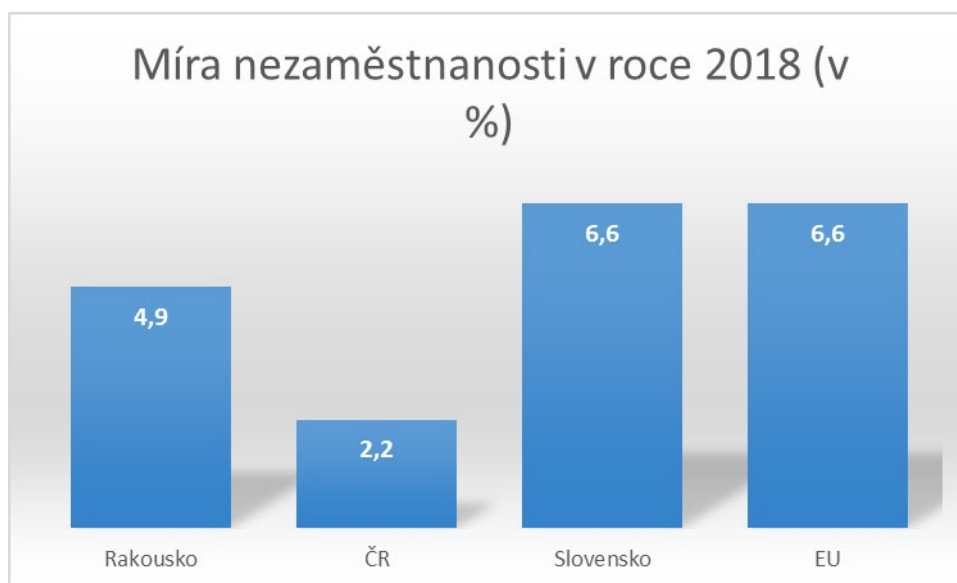
Graf 14: Komparace míry inflace v % (k roku 2018)

Zdroj: Vlastní zpracování, 2020

Míra inflace ve vybraných státech je v zásadě srovnatelná. Souvisí to s ekonomickým vývojem v rámci EU a pro rok 2020 lze predikovat obdobné hodnoty inflace, jako tomu bylo v rámci sledovaného období.

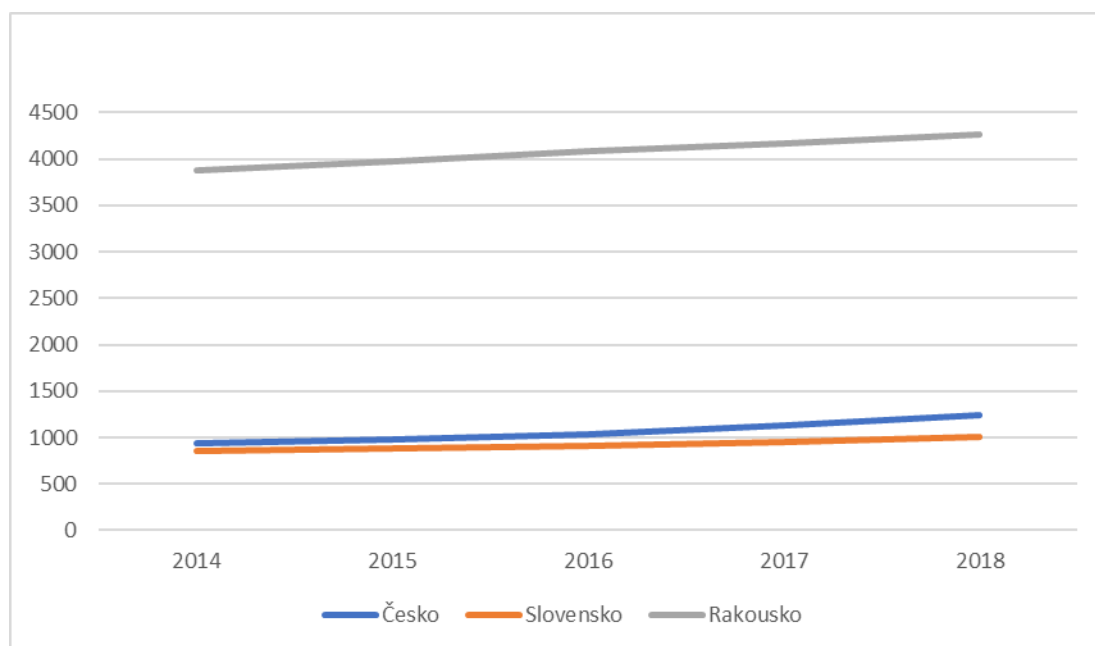
Graf 15: Komparace míry nezaměstnanosti v % (k roku 2018)

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů z Eurostatu, 2020

Z grafu výše vyplývá, že nejnižší nezaměstnanost v EU má ČR. Tento trend je způsoben ekonomickým růstem země a aktivitami malého a středního podnikání, které vytváří nové pracovní pozice pro potenciální zaměstnance na českém trhu práce. Lze predikovat skutečnost, že míra nezaměstnanosti na českém pracovním trhu se bude pohybovat na obdobné úrovni i v roce 2020. Slovenský trh práce byl v komparovaném roce na stejné úrovni, jako tomu bylo u průměru EU. Stejně jako v případě ČR je to dáno ekonomickým růstem i dílčími politickými změnami. Rakouský pracovní trh má nezaměstnanost nižší, než je tomu u průměru EU a celkově lze predikovat, že obdobný stav bude také v roce 2020. V komparaci s ostatními dvěma zeměmi je rakouská ekonomika stabilnější a míra nezaměstnanosti nemá na rakouském trhu práce negativní dopady.

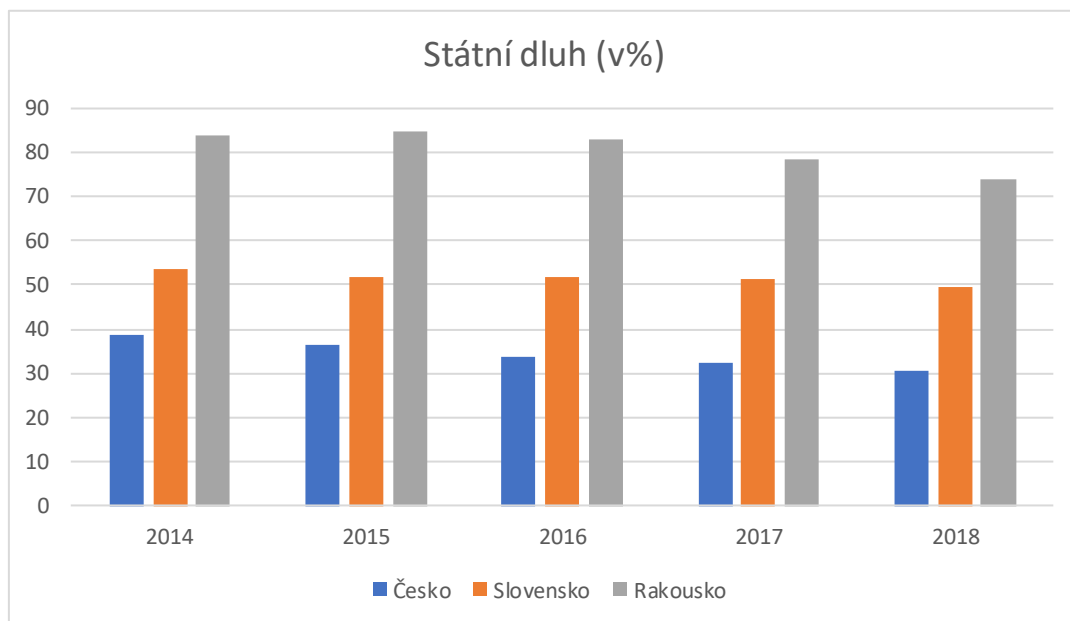
Graf 16: Komparace průměrné mzdy (v EUR)

Zdroj: Vlastní zpracování, 2020

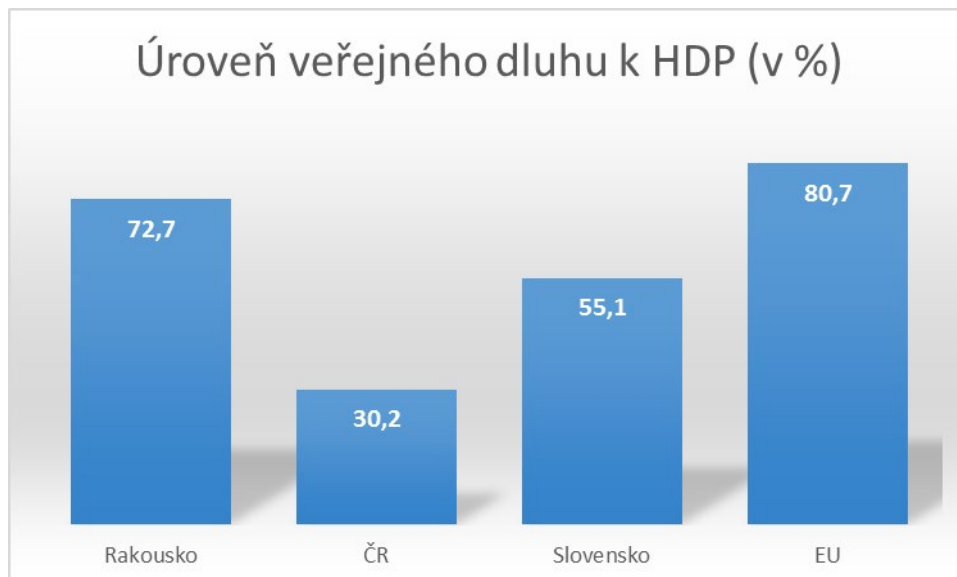
Podle vyplývajících údajů z grafu lze vidět, že, i když tento ukazatel neodpovídá částce, kterou dostává většina zaměstnanců, výše průměrné mzdy Rakouska je na daleko vyšší úrovni než Česko a Slovensko, které mají tyto hodnoty na přibližně stejném stupni.

Graf 17: Komparace veřejného dluhu Česka, Slovenska a Rakouska (do roku 2018)

Zdroj: Vlastní zpracování, 2020

Graf 18: Komparace veřejného dluhu vztaženého na HDP (1 Q / 2019)

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů databáze Eurostatu, 2020

U vývoje veřejného dluhu vztaženého k HDP vybraných evropských zemí je možné konstatovat, že ČR má v rámci EU pátý nejnižší veřejný dluh. Následováno je slovenskou ekonomikou, kde se výše veřejného dluhu za poslední čtyři roky významně navyšovala.

V rámci české ekonomiky je veřejný dluh relativně nízký, což tvoří poloviční přípustnou částku, která by neměla překročit 60 %. Ale stejně jako v případě Slovenska k tomuto dopomáhá také stále aktivní pozitivní čerpání evropských finančních prostředků. Veřejný dluh Rakouska je podstatně vyšší, nicméně v rámci EU je ještě na akceptovatelné úrovni, pokud zohledníme skutečnost, že průměr veřejného dluhu v rámci EU je 80,7 %.

6. Závěr

Pro porovnání vývoje ekonomiky vybraných států byli zvoleny Slovensko, Rakousko a Česká republika vzhledem k tomu, že všechny uvedené tři země jsou geograficky blízko umístěné a mají společné hranice, následně jsou historicky a ekonomicky spojené mezi sebou. Dané státy jsou charakterizované otevřenou a rostoucí ekonomikou, ale s odlišnou úrovní vyspělosti, proto se v této práci zjišťuje, čím se liší jejich hospodářské prostředí.

Cílem bakalářské práce je sledování vývoje slovenské, rakouské a české ekonomiky, které se uskutečňuje prostřednictvím hodnocení makroekonomických ukazatelů, zkoumání vyspělosti daných zemí, jejich porovnání a predikce ekonomického stavu v následujících letech.

Teoretická část bakalářské práce je založená na definování pojmů, které souvisejí s charakteristikou ekonomické vyspělosti, a makroekonomických ukazatelů, kterými jsou hrubý domácí produkt, míra inflace, míra nezaměstnanosti, průměrná hrubá mzda, státní dluh, export a import. Popisuje se význam těchto ukazatelů při sledování vývoje a stavu ekonomiky vybraného státu. Následně je uvedena charakteristika těchto prvků a dále jsou vysvětleny způsoby rozdělení podle různých hledisek. Ukazuje se, jak se počítají jejich hodnoty na základě zjištěných dat, jakou udávají informaci a jaký mají vliv na hospodářství dané země. Teoretická část práce, byla zpracována na základě prostudování odborné ekonomické literatury vybraných autorů.

Praktická část bakalářské práce obsahuje analýzu makroekonomických ukazatelů, které jsou vysvětleny v první části. Zaměřuje se na charakteristiku ekonomiky Slovenska, Rakouska a České republiky prostřednictvím jejich hodnot, hospodářsky vývoj a růst během určitého časového úseku. Mezitím definuje nepříznivé vlivy, které působí na ekonomickou situaci. Na základě zjištěných údajů se uvádí vyhodnocení efektivnosti a úspěšnosti vybraných států a probíhá následné porovnání vyspělosti uvedených zemí mezi sebou. V praktické části je zahrnutá predikce slovenského, rakouského a českého ekonomického vývoje v letech 2020–2021 a faktory, které by měli na to působit v nejvyšší míře. Pro zjištění a porovnání hodnot makroekonomických ukazatelů vybraných států se čerpali data z dostupných statistických a internetových zdrojů.

Pro zjištění toho, která z uvedených zemí dosahuje nejvyšší ekonomické úrovně a považuje se za nejvyspělejší, potřebujeme se na to zaměřit z různých hledisek.

Přestože od rozdělení Československa již uplynulo 27 let, česká a slovenská ekonomika jsou si stále velmi podobné. Oproti Rakousku jsou zřetelné některé rozdíly, nejvyšší v oblasti HDP a průměrné mzdy. V absolutních číslech má Česko cca 2,5krát vyšší HDP než Slovensko, to je však způsobené přibližně dvojnásobnou populací. HDP na obyvatele vykazují velmi podobné hodnoty. Růst HDP byl v posledních letech mírně vyšší na Slovensku, nicméně nyní již ekonomika mírně zpomaluje svůj růst. Rozdělení HDP do sektorů je v Česku a Slovensku také velmi podobné. Inflace je v obou zemích mezi dvěma a třemi procenty. Inflace v Rakousku je podobná jako v Česku a Slovensku, kolem 2 %. Nezaměstnanost je vyšší na Slovensku (cca 6 %), zatímco v Česku je dlouhodobě rekordně nízká (kolem 2 %). Průměrná měsíční mzda je také velmi podobná a pohybuje se na hodnotě nad 1000 EUR měsíčně. Veřejný dluh je vyšší u Slovenska (cca 50 %) než v Česku (30 %).

Zajímavější než srovnání mezi Českem a Slovenskem je mezi těmito zeměmi a Rakouskem, které má pokročilejší ekonomiku. Celkové HDP je cca 390 miliard EUR, přičemž HDP na obyvatele je podstatně vyšší než v případě Česka a Slovenska – 45 tis. EUR oproti 20 tis. EUR. HDP na obyvatele podle parity kupní síly je mírně vyšší než v případě Česka a Slovenska. Růst HDP je ve všech třech zemích podobný. V Rakousku jsou méně výrazné sektory zemědělství a průmyslu a výraznější sektor služeb. Nezaměstnanost je v Rakousku mezi českým a slovenským číslem – kolem 5 %. Hodnocení nezaměstnanosti je trochu problematické. Obvykle se vládnoucí představitelé snaží o co nejnižší nezaměstnanost, což prospívá zaměstnancům, nicméně pro firmy naopak může být problematická příliš nízká hodnota nezaměstnanosti. Nejvýraznější rozdíl kromě HDP je oproti Česku a Slovensku jednoznačně v oblasti mezd, které jsou v Rakousku skoro třikrát vyšší. To se projevuje v tom, že Češi, kteří touží po vyšším výdělku, za podobnou práci často emigrují nejen do Německa, ale i do Rakouska. Externí zadlužení Rakouska je podstatně vyšší než v Česku a Slovensku. Státní dluh činí 74 % rakouského HDP, což je dvojnásobkem zadluženosti Česka. Další podobnost mezi Českem a Slovenskem je to, že obě země jsou orientované na export zboží a služeb, když v Rakousku převažuje import.

Lze tedy shrnout, že ekonomiky Česka a Slovenska jsou si stále velmi podobné, samozřejmě s ohledem na fakt, že Česko má dvakrát větší počet obyvatel. Rakouská

ekonomika je vyvinutější než Česká nebo Slovenská. Nejvýraznější rozdíly jsou zřetelné v oblasti HDP a výši průměrné měsíční mzdy. Rakouská ekonomika naproti tomu trpí výrazně vyšším veřejným dluhem.

7. Seznam použitých zdrojů

Knižní publikace

1. BREZINA, C. *Understanding the Gross Domestic Product and the Gross National Product (Real World Economics)*. Publisher: Rosen Pub Group, 2011. ISBN: 978-1-4488-5569-8
2. DVOŘÁČEK, Jiří a Peter SLUNČÍK. *Podnik a jeho okolí: jak přežít v konkurenčním prostředí*. Praha: C.H. Beck, 2012. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-224-3.
3. DVOŘÁKOVÁ, Z. *Řízení lidských zdrojů*. Praha: C.H. Beck, 2012. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-347-9.
4. HOWES C. *Competitiveness Matters: Industry and Economic Performance in the U.S.* Published by: University of Michigan Press, 2000. ISBN13 978-0-472-10983-8
5. JUREČKA, Václav. *Makroekonomie*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2017. Expert (Grada). ISBN 978-80-271-0251-8.
6. KRAMEŠ, Jaroslav. *Makroekonomie: základní kurz. 2., přeprac. vyd.* Praha: Oeconomica, 2008. ISBN 978-80-245-1319-5.
7. LIPOVSKÁ, Hana. *Moderní ekonomie: jednoduše o všem, co byste měli vědět*. Praha: Grada, 2017. ISBN 978-80-271-0120-7.
8. NEUMANN, Pavel, Pavel ŽAMBERSKÝ a Martina JIRÁNKOVÁ. *Mezinárodní ekonomie*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3276-3
9. PAČESOVÁ, Hana. *Kapitoly z Makroekonomie*. Praha: Bankovní institut, 2011. ISBN 978-80-7265193-1.

10. PAVELKA, Tomáš. *Makroekonomie: základní kurz, 3. aktualiz. vyd.* Praha: Vysoká škola ekonomie a managementu, 2010. ISBN 978-80-8673-055-4.
11. SOUKUP, Jindřich, Vít POŠTA, Pavel NESET a Tomáš PAVELKA. *Makroekonomie. 3. aktualizované a doplněné vydání.* Praha: Management Press, 2018. ISBN 978-80-7261-537-7.

Internetové zdroje

12. Businessinfo.cz. *Rakousko – základní charakteristika teritoria, ekonomický přehled* [online], 2020. [cit. 2020-02-16]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/navody/rakousko-zakladni-charakteristika-teritoria-ekonomicky-prehled/>
13. Businessinfo.cz. *Slovensko – základní charakteristika teritoria, ekonomický přehled* [online], 2020. [cit. 2020-02-16]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/navody/slovensko-zakladni-charakteristika-teritoria-ekonomicky-prehled/#section-3>
14. Česká národní banka. *Inflace* [online], 2019. [cit. 2020-02-16]. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/statistika/inflace/>
15. Česká národní banka. *Prognóza ČNB z listopadu 2019* [online], 2019. [cit. 2020-02-16]. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/menova-politika/prognoza/prognoza-cnb-archiv/Prognoza-CNB-z-listopadu-2019/>
16. Český statistický úřad. *Hlavní makroekonomické ukazatele* [online], 2019. [cit. 2020-02-16]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/hmu_cr
17. Český statistický úřad. *Hrubý domácí produkt (HDP) – Metodika* [online], 2019. [cit. 2020-02-16]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/hruby_domaci_produk_t_-hdp-
18. Český statistický úřad. *Inflace – druhy, definice, tabulky* [online], 2019. [cit. 2020-02-16]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/mira_inflace

19. Český statistický úřad. *Průměrná mzda a evidenční počet zaměstnanců – Metodika* [online], 2019. [cit. 2020-02-16]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/1-pmz_m
20. Český statistický úřad. *Zaměstnanost a nezaměstnanost* [online], 2019. [cit. 2020-02-16]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/zam_vsps
21. Český statistický úřad. *Změna výpočtu ukazatele registrované nezaměstnanosti* [online], 2012. [cit. 2020-02-16]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/zmena_vypoctu_ukazatele_registrovane_nezamestnanosti20121107
22. dReport.cz. *Rok 2020 v Česku: Jak poroste ekonomika?* [online], 2019. [cit. 2020-02-16]. Dostupné z: <https://www.dreport.cz/blog/prognoza-deloitte-rust-ceske-ekonomiky-by-mel-v-roce-2020-zpomalit-na-20-nezamestnanost-setrva-na-nizke-urovni/>
23. European Commission. *Country Report Czech Republic 2019* [online], 2019. [cit. 2020-02-16]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/file_import/2019-european-semester-country-report-czech-republic_en.pdf
24. Eurostat. *Reference And Management Of Nomenclatures* [online], 2019. [cit. 2020-02-16]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/ramon/nomenclatures/index.cfm?TargetUrl=LST_CLS_DLD&StrNom=COICOP_5&StrLanguageCode=EN&StrLayoutCode=HIERARCHIC
25. Eurostat. *Your key to European statistics* [online], 2019. [cit. 2020-02-16]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/data/statistics-a-z/abc>
26. International Monetary Fund. *Regional Economic Outlook: Europe* [online], 2020. [cit. 2020-02-16]. Dostupné z: <https://www.imf.org/en/Publications/REO/EU/Issues/2019/10/24/REO-EUR-1119>

27. Kurzy.cz. *Zahraniční obchod – ČR 2020* [online], 2019. [cit. 2020-02-16].
Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/makroekonomika/zahranicni-obchod/?G=1&A=1&page=1>
28. Ministerstvo financí České republiky. *Definice a měření státního dluhu* [online], 2019. [cit. 2020-02-16]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/rizeni-statniho-dluhu/zakladni-informace/definice-a-mereni>
29. Ministerstvo financí České republiky. *Makroekonomická predikce – leden 2020* [online], 2020. [cit. 2020-02-16]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/makroekonomika/makroekonomicka-predikce/2020/makroekonomicka-predikce-leden-2020-37433>
30. Ministerstvo vnitra České republiky. *Správa na úseku zaměstnanosti* [online], 2019. [cit. 2020-02-16]. Dostupné z <https://www.mvcr.cz/docDetail.aspx?docid=21308222&doctype=ART>
31. Národní banka Slovenska. *Makroekonomická databáza* [online], 2020. [cit. 2020-02-16]. Dostupné z: <https://www.nbs.sk/sk/menova-politika/makroekonomicka-databaza/makroekonomicke-ukazovatele-graf>
32. OECD. *Economic Surveys – Austria* [online], 2019. [cit. 2020-02-16]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/economy/surveys/Austria-2019-OECD-economic-survey-overview.pdf>
33. Rakouský statistický úřad. *National Accounts* [online], 2020. [cit. 2020-02-16].
Dostupné z:
http://www.statistik.at/web_en/statistics/Economy/national_accounts/index.html
34. Statistický úřad Slovenské republiky. *Národné účty* [online], 2019. [cit. 2020-02-16]. Dostupné z:
<https://slovak.statistics.sk/wps/portal/ext/themes/macroeconomic/accounts/indicators/>

35. The Economist. *Can the good run of central Europe's economies last?* [online], 2019. [cit. 2020-02-16]. Dostupné z: <https://www.economist.com/europe/2019/10/24/can-the-good-run-of-central-europes-economies-last>